БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 264 (6698)
ДЕКАБРИИН 17
ЧЕТВЕРГ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

Колхозууд, МТС-үүдтэ шефскэ туhаламжа улам үргэдхэхэ

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол ойрын 2—3 жэлэй турша дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдые, хүнгэн промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эд элбэг дэлбэг болгохо, тэрэнэй үндэhэ hуури дээрэ ажалшадай материальна ба культурна ажабайдалые эрид ехээр hайжаруулха шухала зорилго табяа. Энэ түүхэтэ тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэл мүнөө советскэ бүхы хүнүүдэй хэрэг болонхой.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тулада колхозууд болон МТС-үүдтэ промышленна предприятинууд ехэ туhаламжа үзүүлхэ ёhотой гэжэ тэрэ түүхэтэ тогтоол соо сэхэ хэлэгдэнэ.

Энэ зорилгые бэелүүлэн, манай республикын промышленна түрүү предприятинуудай коллективүүд колхозууд ба МТС-үүдые шефтээ абаад, тэдэнэй ажахые хүгжөөлгэдэ бодото туhаламжа үзүүлжэ байна. Республикымнай промышленна предприятинуудhаа хэдэн зуун инженернүүд, технигүүд, хүдөө ажахын механизаторнууд ба бусад мэргэжэлтэд колхоз, МТС-үүдтэ ошоод хүдэлмэрилжэ байна.

Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводой, Ленинэй орденто ПВЗ-гэй коллективүүд социалистическэ хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа оронхой. Паровозо-вагонно завод Байкало-Кударын аймагай гурбан колхоз, нэгэ МТС-ые шефтээ абаад, материальна болон техническэ туhаламжа үзүүлжэ байна. Заводойхид тус аймагай колхозуудта торфо-нэгшээгдэмэл горшоогхонуудые үйлэдбэрилхэ хоёр станок, парниково 600 рама ба бусад хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ үгөө. Тиихэдэ, шэлэй заводойхид тусхай бригада шефтээ абаhан колхоздоо эльгээжэ, малай байрануудые заhабарилуулна.

Гэбэшье, республикымнай олонхи предприятинууд энэ шухала хэрэгтэ эдэбхи багатайгаар хабаадалсана. Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ тон ехэ политическэ удхашанартай хэмжээ-ябуулгые дэмжэнэгүй, тиин партиин табиhан зорилгые шиидхэлгэ хойшо татана. Улан-Удын сэмбын фабрика (директорэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Терехова, парторганизацийнь секретарь нүхэр Альцман) Тарбагатайн МТС-ые шефтээ абаад, 20 лист фанерэ, 200 килограмм оройлтын саарhа үгэлгөөр туhаламжа үзүүлгээ хизаарлажархёо. Тус фабрика шефтээ абаhан МТС-тээ ёhотой туhаламжа үзүүлхэ бүхы арга боломжотой. Теэд фабрикын хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын хэрэглэлнүүдтэ ёhо тэдыгээр хандана.

Тэрэшэлэн «Механлит» заводой, мелькомбинадай ба «Росглавхлеб» трестын хүтэлбэрилэгшэд колхозууд болон МТС-үүдтэ шефскэ туhаламжа үзүүлхэ тухайгаа КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй ба партиин обкомой наймадахи пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ байhанаа оройдоошье мартажархёо. Тэдэнэр мүнөө болотор бодото дээрээ ямаршье туhаламжа колхозууд болон МТС-үүдтэ үзүүлээгүй байhаар.

Хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудые богони болзор соо эрид шууд хүгжөөхэ гээшэ тиимэ хүнгэн, бэлэхэн хэрэг бэшэ. Тиимэhээ промышленна предприятинууд колхозууд ба МТС-үүдтэ шефскэ туhаламжа үзүүлгэеэ материальна жэжэхэн туhаламжаар дүүргэхэ бэшэ, харин ёhотой гэгшын туhа хүргэхэ зэргэтэй. Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд шефтээ абаhан колхоз, МТС-үүдтээ ошожо малай байрануудые бариха, заhабарилха, парниково рамануудые, теплицэнүүдые бариха, тогуудай ба бусад ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэнь тэдээндэ туhалха ёhотой.

Колхозууд болбол предприятинуудай хүсөөр хэгдэhэн хүдэлмэриин түлөө, бусад материальна туhаламжануудай түлөө тогтоогдомол сэнгүүдэй ёhоор түлэхэ байна бшуу.

Тиихэдэ, партиин зарим айкомууд, аймгүйсэдкомууд колхозууд, МТС-үүдтэ шефскэ туhаламжа эмхидхэхэ талаар өөдтэй юумэ хэнэгүй. Заиграйн, Хориин, Баргажанай, Прибайкальска, Сэлэнгын аймагуудтахи томо томо леспромхозууд ба промышленна бусад предприятинууд колхозуудта туhалха яhала арга боломжонуудтай байха юм. Гэбэшье, тэдэнэр даб дээрэ энэ талаар ямаршье хэмжээ-ябуулгануудые хараалаагүй байна.

Промышленна предприятинууд болбол хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гансахан шефскэ туhаламжаар хабаадалсаха бэшэ, харин хүдөө ажахын хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг зэр зэмсэгүүдые элбэгээр үйлэдбэрилхэ уялгатай. Энэ зорилгоор республикымнай Министрнүүдэй Совет «БМАССР-эй хүдөө ажахыда юрын машина ба зэр зэмсэгүүдые үйлэдбэрилхэ тухай» тогтоол hаяхан абаhан байгаа. Тус тогтоолой ёhоор республикын Нютагай ба түлишын промышленностиин министерство, ПВЗ, Механлит завод ба МРЗ-нүүд стогометатель, тракторна вагончигууд, торфо-нэгшээгдэмэл горшоогхонуудые үйлэдбэрилхэ станогууд ба бусад түхеэрэлгэнүүдые олоор бүтээн гаргаха уялгатай. Тиигэжэ колхозуудай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ туhаламжа үзүүлхэ байна.

Аймпромкомбинадууд хүдөө ажахыда шухала хэрэгтэй тэргэ, шарга, дугаа, хомут зэмсэг гэхэ мэтые үйлэдбэрилхэ зэргэтэй байбашье, мүнөө юушье хэнэгүй гэжэ хэлэхэдэ болоно.

БМАССР-эй Нютагай ба түлишын промышленностиин министерстводэ байгша оной эсэс хүрэтэр парниково 6.580 рама үйлэдбэрилхэ проект табигдабашье, тэрэнь мүнөө болотор аймпромкомбинадуудта хүргэгдөөгүй хэбтэhээр. Эндэ эгээн түрүүн тус министерствын министр нүхэр Пивоваров гэмтэй.

Социалистическэ хүдөө ажахые эрид шууд хүгжөөлгэдэ хабаадалсахын тулада промышленна предприятинуудай, мүн тэдэнэй партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд колхозууд ба МТС-үүдтэ шефскэ туhа хүргэлгые hайжаруулха ёhотой. Тэдэнэр материальна, техническэ туhаламжануудай хажуугаар, колхозно ажахыда промышленна үйлэдбэриин түрүү методуудые нэбтэрүүлхэ, энэ асуудалда саг үргэлжэ анхарал хандуулжа байха, илангаяа ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгада онсо анхарал хандуулха ёhотой.

Авиаци хүдөө ажахыда туhаламжа үзүүлнэ

Энэ жэлдэ СССР-эй агаарай гражданска флодой авиаци хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ туhаламжа үзүүлнэ.

Украинска болон Молдавска республиканууудта намар таригдаhан хара таряан ба шэниисын миллион шахуу гектар талмайда минеральна үтэгжүүлгэ самолёдоор хэгдэhэн байна. Краснодарска болон Ставропольско хизаарнуудта, Ростовско, Сталинградска, Грозненско болон Крымскэ областьнуудта, Белорусска, Литовско болон Азербайджанска ССР-нүүдтэ газартаряалангай ехэ талмайнуудта үтэг-

кистан, Киргизиин болон Казахстанай полинуудтахи хлопчатнигые химическээр үтэгжүүлэлсэбэ. Ургамалнуудые үрэжүүлгэ ехэхэн талмай дээрэ хэгдэбэ. Энэ хадаа набшаhадай түргэнөөр уналгадань туhа боложо, түүхэй эдые машинаар хуряаха арга боломжо олгобо.

Крымдэ, Грузинска, Молдавска, мүн Азербайджанска ССР-тэ, Краснодарска ба Ставропольско хизаарнуудта садуудые химическээр үтэгжүүлгэ агаарhаа самолёдоор хэгдэбэ.

1940 онойхитой сасуулбал, энэ жэлдэ авиацаар хэгдэhэн хүдэлмэ-

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Торгон бүдэй шанар hайжаруулагдана

СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай министерствын предприятинууд торгон ба штапельна бүдүүдые ехээр нэхэн гаргана.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, мүнөө арбан нэгэн hарын турша соо тэдэниие нэхэн гаргалга 80 процентээр дээшэлүүлэгдэбэ. Табанжэлэй түсэбэй ёhоор 1955 ондо үйлэдбэрилжэ гаргахаар хараалагдаhан хэмжээгээ торго нэхэлгын промышленность мүнөө хүсэнхэй.

hайжаруулагдаhан ассортиментын торгон бүдүүдые гаргалга ерээхэ 1954 ондо нилээд ехэ болохо байна. Тусхайлбал, креп-шифониие үйлэдбэрилгэ хоёр хахад дахин ехээр, креп-паризьен ба «московский» гэжэ креп—нэгэ хахад дахин, «панама» гэжэ креп—хоёр дахин ургаха юм. «Экстра» ба «Флокс» гэжэ шэнэ креп бүдүүд үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

Продукциин газаа талын гоёолтодо ба тэрэнэй шанарыень hайжаруулгада тусхай анхарал хандуулагдана. Шэнэ гүрэмэл 800 зурагууд, мүн бүдүүдые эрээнээр үнгэлхэ олон тоото зурагууд 1954 оной турша соо нэбтэрүүлэгдэхэ юм.

Платье, зунай пальто, костюм, эрэшүүлэй самса, пижама оёхо 25 түхэлэй шэнэ бүдүүдые, тэрэшэлэн хилгааhабтар хүндэ шанартай бүдүүдые нэхэлгэ бэелүүлхээр хараалагдана.

1954 ондо хараалагдаhан үйлэдбэриин ургалта хадаа торго нэхэлгые 2,5 дахин, ворсово бүд (плюш ба бархат)—хоёрhоо дээшэ, штапельна бүд нэхэлгые 1950 онойхитой сасуулбал 16 дахин ехээр нэхэхэ ябадал хангаха байна.

(ТАСС).

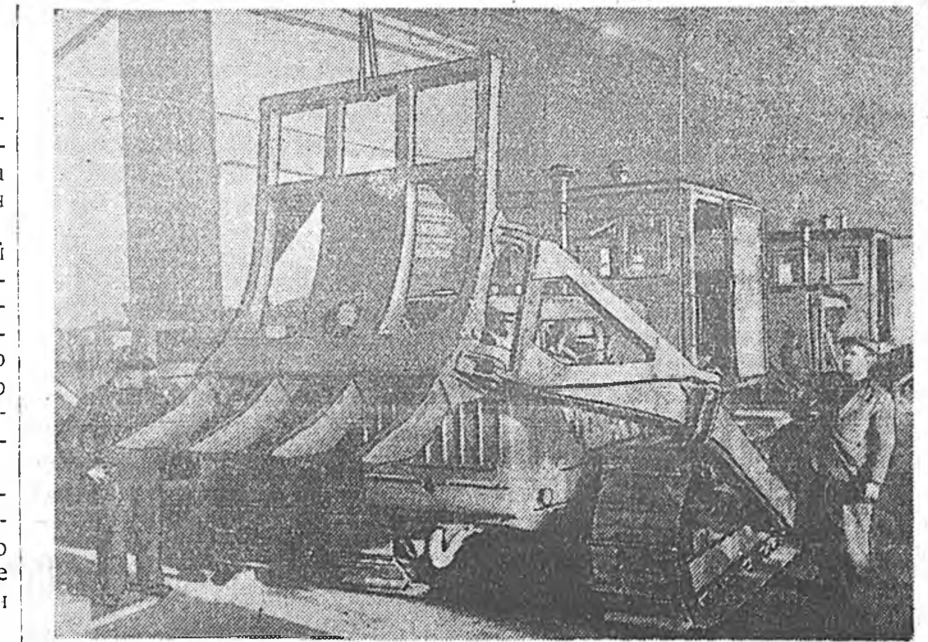
Дон мүрэн шадарай уранзохёолшодой вечернүүд

Дон мүрэн шадарай уранзохёолшодой вечернүүд Москвада үнгэргэгдэнэ. В. Закруткин, М. Соколов, А. Калинин, И. Василенко, Г. Шолохов-Синявский, М. Никулин, В. Фоменко, Б. Изюмский, А. Оленич-Гненко, Д. Петров-Бирюк, А. Гарнакерьян, В. Жак, И. Стальский, А. Фарбер гэгшэд Москвада ерэнхэй.

Айлшад столицын ажалшадтай уулзана, өөhэдынгөө творческо хүдэлмэри тухай хөөрэнэ, шэнэ зохёолнуудhаа абтаhан зүйлнүүдые уншана, мүн өөhэдынгөө түсэбүүд тухай хөөрэнэ.

Вечернүүд декабриин 18 хүрэтэр болохо юм. Уранзохёолшод МГУ-гэй студентнүүдтэй, «Серп и Молот» заводой хүдэлмэришэдтэй уулзаха, Промкооперациин Культурын байшан соо, Фрунзын нэрэмжэтэ Советскэ Армиин Центральна Байшан соо өөhэдынгөө зохёолнуудые уншаха байна.

(ТАСС).

Колющенкын нэрэмжэтэ харгы замай машинануудые бүтээхэ Челябинска завод бульдозернууд, скреппернүүд, модоной үндэhэ зайлуулха машинануудые бүтээн гаргана. Олон машинанууд МТС-үүдтэ эльгээгдээ. Хүдөө ажахыда зорюулагдаhан бүхы захилнуудые тус коллектив болзорhоонь урид дүүргэн гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой цехүүдэй нэгэн соо. Баруун гарhаа—нормоёо 250—300 процентээр дүүргэдэг слесарь-хабсаруулагша П. Г. Русов.

ТАСС-эй фотохронико.

Шэнэ үүлтэрэй хонид

Малажалай Бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай учёно совет хүдөө ажахын наукануудай кандидадай эрдэмэй шатын нэрэзэргые Воронежско областиин Острогожско госплемрассаднигай директор Н. С. Степановта олгобо.

Диссертант хадаа шэрүүн ноohото михновско үүлтэрэй хонидые ромнимарш үүлтэрэй хусануудаар үрэжүүлhэнэй ашаар бии болгогдоhон шэнэ үүлтэрэй хонидой үнэтэ шанарай баримтануудые согсолhон байна.

Острогожско шэнэ үүлтэрэй хонид томо бэетэй юм. Хусануудай шэгнүүрэй дунда зэргын хэмжээн 111 килограмм, эмэ хонидойнь шэгнүүрэй дунда зэргын хэмжээн 65 килограмм болоно. Тэдэнэй хусануудынь 6,5 килограмм сагаан үнгэтэй ута нарибтар ноohо, эмэ хонидынь 4,2 килограмм ноohо үгэдэг байна. Гэбэшье, зариманhаань 8—8,5 килограмм ноohон хайшалагдадаг юм.

Тэдэнэй ноohониинь ехэ түргөөр ургадаг тула, хурьгадые 4—5 hаратайдань хайшалжа, промышленностиие hайн шанартай зөөлэхэн ноohоор хангаха арга олгогдоно. Эмэ хонидынь hү ехэтэй ба үрэжэл hайнтай туладаа онсо илгарна.

Мүнөө Воронежско областиин колхозуудта шэнэ үүлтэрэй ба холисото үүлтэрэй олон арбаад мянган хонид бии.

(ТАСС).

Камчаткада шэнэ тосхонууд баригдана

ПЕТРОПАВЛОВСК - КАМЧАТСКИЙ, декабриин 14. (ТАСС). Городhоо табан километрын газарта «Камчатрыбстрой» трестын хүдэлмэришэдэй, инженернүүд болон технигүүдэй ажаhууха шэнэ тосхоной барилга эхилбэ. Хоёр квартирата 50 гэр баригданхай. Хоёр дабхар үшөө 20 байшангуудай hуури бэлэдхэгдэжэ байна. Эндэ 1954 ондо дунда hургуули, магазин, клуб, столово, үхибүүдэй ясли болон бусад культурно-ажаhуудалай эмхи зургаануудые барихаар хараалагдана.

Камчаткада мүн бусад тосхонууд ургана. Загаhашад, морягууд болон оро үсхэбэрилэгшэдэй байрлаха зохид hайнаар баригдаhан олон арбаад гэр баригдажа байна.

В. П. Чкаловай дурасхаалда

Манай үеын агууехэ лётчик В. П. Чкаловай наhа бараhаар декабриин 15-да арбан табан жэл гүйсэбэ. Столицын клубуудта, мүн Московско гарнизоной офицернүүдэй байшангуудта энэ тэмдэгтэ үдэртэ зорюулагдаhан элидхэл болон лекцинүүд уншагдана.

Декабриин 13-да В. П. Чкаловай дурасхаалда вечер М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ авиациин ба ПВО-гой Центральна Байшан соо болобо. Советскэ Союзай Герой М. Т. Слепнев В. П. Чкаловай ажаhуудал ба ажал-ябуулга тухай элидхэл хэбэ.

Советскэ Союзай Геройнууд Г. Ф. Байдуков ба А. В. Беляков гэгшэд В. П. Чкалов тухай дурасхаалай үгэ хэлээ.

Вечертэ хабаадагшадта концерт харуулагдаhан байна.

(ТАСС).

Үбэлэй каникулай үедэ хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай үхибүүдэй амаралта тухай

ВЦСПС-эй секретариат 1953 — 1954 онуудай hуралсалай жэлэй үбэлэй каникулай үедэ хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай үхибүүдэй амаралта тухай тогтоол баталан абаба.

Ороной республиканска, хизаарнуудай, областной болон промышленна томо 146 центрнүүдтэ профсоюзуудай соведүүдээр эмхидхэгдэhэн шэнэ жэлэй ёлконууд каникулай үдэрнүүдтэ болохо байна. Тэндэ хүдэлмэришэд болон албахаагшадай 2.220 мянган үхибүүд хабаадалсаха юм. Москвагай hурагшад болон үхибүүдэй байшангуудай хүмүүжүүлэгшэдтэ Союзуудай Байшангай колонно зал соо бүхэгородой шэнэ жэлэй заншалта ёлко эмхидхэгдэхэ байна. 100 мянган үхибүүд эндэ хабаадалсахаар уригдаха юм.

ВЦСПС-эй секретариат hурагшадай шэнэ жэлэй ёлконуудые тэрэшэлэн клубууд соо, Культурын байшангууд болон ордонгууд соо, улаан булангууд болон бусад байранууд соо үнгэргэхые, үхибүүдтэ утренник, мүн вечернүүдые үнгэргэхые советскэ эрхим кинофильмнүүдые харуулхые, манай ороной алдарта хүнүүдтэй, үйлэдбэриин новаторнуудтай, эрдэмтэдтэй, уранзохёолшодтой, искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга эмхидхэхые бүхы центральна, республиканска, хизаарнуудай, областной, заводской, фабрична болон профсоюзуудай нютагай комитедүүдые уялгалба. Үхибүүдэй уранhайханай самодеятельностиие, үхибүүдэй техническэ творчество болон уранзурагай искусствые харуулха ябадал эмхидхэхээр хараалагдана. Үхибүүд музей ба выставкэнүүдтэ экскурсяар, театр ба кинодо эмхитэйгээр олоороо ошохо байна.

Профсоюзна библиотекэнүүдтэ үхибүүдтэй хөөрэлдөөнүүдые ба ном уншалга, эрхим уншагша ба хөөрэгшын нэрэзэргын түлөө конкурснуудые үнгэргэхэ, номуудай выставкэнүүдые эмхидхэхэ гэжэ хараалагдана.

Хадаhаа шаргаар hолжорон буулга, санаар ябалга, мүльhэн дээрэ карнавал болон элдэб наадаар наадалга, конькигаар ябагшадай, санашадай, хоккеистнүүдэй спортивна мүрысөөнүүд, спортын мастернуудтай hурагшадай уулзалга гэхэ мэтэ тунгалаг агаарта янза бүриин hонин сэнгэлигүүд үхибүүдые хүлеэн угтажа байна. Профсоюзна парк болон садууд соо, хүдэлмэришэдэй тосхонуудта, байрын бусадшье гэрнүүдэй газаагуур үхибүүдэй үбэлэй спортивна наада үнгэргэхэ талаар талмайнууд сэбэрлэгдэhэн, саhан добонууд хэгдэhэн, катогууд мүльhэтүүлэгдэhэн байха ёhотой.

Үбэлэй условинуудта хүдэлмэрилхөөр зохёон байгуулагдаhан пионерскэ лагерьнуудай үндэhэ hуури дээрэ, аргатай байбал, мүн амаралтын байшангуудташье hургуулинуудай каникулай хаhада арбан хоёр үдэрэй турша соо 1-дэхи — 7-дохи классуудай hурагшадай пионерскэ лагерьнууд нээгдэхэ байна.

(ТАСС).

Хартаабха хуряалгын комбайнуудые олоор гаргахань

ТУЛА, декабриин 14. (ТАСС). Тульска комбайнова заводто хартаабха хуряалгын «ККР—2» маркын комбайнуудые олоор үйлэдбэрилэн гаргахын түлөө ехэ бэлэдхэл хэгдэнэ. Шэнэ түхеэрэлгэнүүд цехүүд соо табигдана. 800 гаран хүндэ штампнууд, туhалбаринууд, отололгын болон хэмжүүрэй зэмсэгүүд инструментальна таhагай складуудта ерэнхэй.

Шэнэ машинануудые үйлэдбэрилгэ болбол предприяти дээрэ таряа хуряалгын «С—4» комбайнуудые үйлэдбэрилгэ болюулангүй, тэрээнтэй зэргэ бэелүүлэгдэхэ байна.

hаяын үдэрнүүдтэ электрээр гагнагшад болон слесарьнууд хартааб-

Галтай тосхоной шэнэ шарай

Курумканай аймагай Галтай тосхон урдань республикын эгээ захын тосхонуудай нэгэниинь байhан юм. Тэндэхи хүн зон утаатай харанхы гэрнүүдтэ ажаhуудаг hэн. Харин мүнөө эндэ Молотовой нэрэмжэтэ томодхогдоhон колхозой центр—болбосон культурна шэнэ тосхон урган бодоо.

Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин урда энэ нютагай хүн зон үгытэй ядуу байдалтай, баяд ноёдой дарлалта доро hуудаг hэн. Мүнөө Галтай тосхоной колхознигууд баян шадалтай, культурна байдалтай болонхой. Колхознигой бүлэ бүхэн hайнаар түхеэрэгдэhэн гэртэй, хубидаа олон малтай. Усадьбынгаа газарта хартаабха ба огородой эдеэ тарина.

Дүрбэн жэлэй саада тээ Саранхор гол дээрэ колхоз электростанци тодхожо, айл бүхэнэй гэртэ Ильичын лампочканууд ялаhан гэрэлтээ hэн. Мүнөө малажалай фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри тус станциин хүсөөр нилээд механизацилагдаа. Колхозой полинууд дээрэ арбаад трактористнар, комбайнернууд механигууд хүдэлмэ-

бага хүбүүниинь Улан-Удын хүдөө ажахын техникум дүүргэд, колхоздоо механигаар ажаллана. Урдань Хорготхан үбгэн хүбүүдни хүсэтэ техникэ жолоодохо гэжэ hанаандаашье бодохо аргагүй байгаа ха юм.

Тосхоной культура танигдашагүйгөөр ургаа. Урдань үзэг бэшэг мэдэхэ нэгэшье хүнэй үгы байгаа hаа, мүнөө колхознигуудай олон тоото үхибүүд өөhэдынгөө долоон жэлэй hургуулида hурана. Колхозник Санжи Зуртановай гурбан басагад дээдэ hургуули дүүргэнхэй. Тэдэнэйнь нэгэн түрэл тосхондоо долоон жэлэй hургуулиин директорээр ажаллана. П. Пирнаевай хүбүүд: Радна—зооветинститутда hурана, Самадай—врачаар хүдэлмэрилнэ. Гадна, агрономуудаар, зоотехнигүүдээр ба багшанараар олон залуушуул хүдэлмэрилнэ. Иигэжэ богонихон сагай хугасаа соо өөhэдынь интеллигенци урган гараа.

Мүнөө дээдэ ба дунда hургуулинуудта колхозhоо олон хүн hуралсана.

Радио, электричество колхозни-

шэмэглэгдэhэн, hаруул уужам клубтаа сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэнэ.

Тэндэ хүдөөгэй магазин, столово ба почтын таhаг хүдэлмэрилнэ.

Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолоор зоригжоhон Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд колхозойнгоо ажахые улам саашадань хүгжөөхые хараалhан ехэхэн түсэб баталанхай.

Мүнөө колхоз 3000 эбэртэ бодо малтай, 12000 хони ямаатай. Гахай ба шубуудай тоо нилээд олошороо. Малай hайн байрануудые барилгада, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгада колхоз ехэ анхарал хандуулна.

Хүнтэй, Тураахин, Харгана нютагуудта үндэр-вольтно лини татагдажа байна. Энэнь Харгана тосхондо байрладаг малажалай, таряанажалай бригаданuудые электричествээр хангаха юм.

Урдань харанхы балар байдалда байhан Галтай тосхоной таряашад мүнөө Коммунистическэ парти ба Советскэ правительствын удар бу-

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Пропагандистнуудай семинарые идейнэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ

Коммунистическэ партиин идейно-теоретическэ бэлэдхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэй амжалта нэн түрүүн пропагандистнуудай мэргэжэл шадабарина ба теоретическэ бэлэдхэлһээ дулдыдадаг. Тиимэһээ манай парти пропагандистнуудай эрдэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал табидаг байна. Партиин Заиграйн аймагай һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэһээ хойшо пропагандистнуудай хоёр семинар үнгэргөө.

Декабриин 8-да болоһон пропагандистнуудай семинарай ямараар үнгэргэгдэһэн тухай тоогтон хэлэхэ шухала. Хамта 81 пропагандистнууд сугларжа, дүрбэн группын семинар болохо ёһотой байһан юм. Бодото дээрээ оройдоо 39 пропагандистнууд ерээ. Политһургуулинуудта заадаг пропагандистнуудай тон үсөөн суглаһан дээрэһээ тэдэнэй хоёр группын семинар болож шадабагүй. Иимэ эмхи журамгүйгөөр пропагандистнуудай семинарта суглараад байхадань, партиин айкомой секретарь нүхэр Ф. И. Ангаров, айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Ключеров эхин парторганизацинуудай секретарьнуудта ба пропагандистнуудта шанга эрилтэ хэнэгүй.

Саашадань партиин түүхэ шудалха нэгэдэхи жэлэй кружогуудыеударидаг пропагандистнуудай семинар ямар идейно-теоретическэ хэмжээндэ үнгэрөөб гэжэ хаража үзэе.

Семинарай түрүүшын хахадта Ново-Брянска МТС-эй партийна организациин секретарь, партиин түүхэ шудалха кружогой пропагандист нүхэр И. И. Филиппов партиин түүхын хуряангы курсын V бүлэгөөр хоёр часай лекци уншаба. Нүхэр Филиппов лекциеэ методическа талаарнь зүбөөр зохёоһон байна. Түрүүшын час соо 1912 — 1914 онуудта революционно хүдэлөөнэй дэбжэлтэ, большевистскэ газетэ «Правда» ба гүрэнэй IV думадахи большевистскэ фракциин дүүргэһэн үүргэ тухай зүб тайлбарилжа шадаа.

Лекциингээ хоёрдохи час соо марксистска партиин национальна программа тухай хэлэхэдээ, энэ асуудалые гол түлэб зүбөөр тайлбарилаа.

Гэбэшье, нүхэр Филиппов национальна асуудалай зарим шухала хубинуудые миин нэрлээд, удхыень тайлбарилангүй гараа. Буржуазна национализмын үг удха, расистска теори ба космополитизм тухай, энээнине мүнөө үедэ американска империализмын номнодог тухай лектор хэлэхэ байгаа. Социалистическэ нацанууд тухай хэлэхэдээ бурят-монгол социалистическэ нацын бии болоһон, тэрэнэй амжалта тухай лекторэй тоггон хэлээ һаань, лекциинь тодорхой болохо һэн.

Партиин түүхын хуряангы курсын V бүлэг үзэхэдөө ямар литература хэрэглэхэ тухай хэлэхэдээ, нүхэр Филиппов пропагандистнуудта оройдоо гурбан зохёол нэрлэһэн байна. Партиин X, XII, XVI съездүүдэй тогтоолнуудые, партиин программа соохоо национальна асуудалда хамаатай газарнуудые уншаха гэжэ дурадхаха хэрэгтэй байгаа.

Семинарай хоёрдохи хахадые КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Ф. И. Ангаров хүтэлбэрилбэ. Нүхэр Ангаров партиин түүхын хуряангы курсын VI бүлэгөөр 2 часай лекци уншаа. Нүхэр Ангаров лекциеэ бэлдэхэдөө, һайнаар бэлдэжэ бэшээгүй байба. Партиин түүхын хуряангы курс соохоо миил буулгажа бэшэһэнээ, В. И. Ленинэй «Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн» гэжэ номһоо, И. В. Сталинай «Большевизмын түүхын зарим асуудалнууд тухай» гэһэн статьяһаа абаһан олон цитатануудаа һубарюулжа байжа уншаад лэ лекциеэ дүүргэө. Тэрэ мүртөө лекциеэ ехэ ойлгосогүй, тойруу хэлээр уншаа. Тиимэһээ зарим пропагандистнууд һажаажа, зариманиинь ондоо юумэ хэжэ һууга. Лекциин иимэ һонигүй дээрэһээ пропагандистнууд оройдоо 2 асуудал лекторһоо асуугаад, 3—4 хүн үгэ хэлээд лэ семинар дүүрэһэн байна.

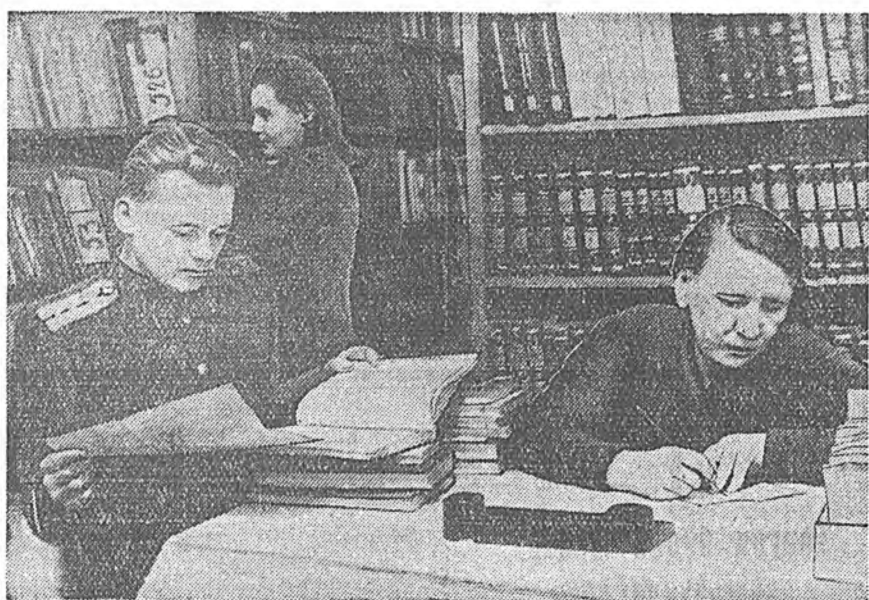
Нүхэр Ангаров энэ темэр лекци зохёоходоо, эгээл гол шухала асуудалнуудта тоггожо тодорхойгоор ба гүнзэгыгөөр хэлэхэ байгаа. Тиигээл һаань, тэрэнэй лекци пропагандистнуудта бодото туһаламжа үзүүлхэ байгаа.

Семинар дээрэ пропагандистнуудта методическа заабари үгтэхэ ёһотой байгаа. Теэд нүхэр Филипповшье, нүхэр Ангаровшье энээндэ һаналаа табингүй, миин лэ юрын лекци уншаһан байха юм.

Партиин Заиграйн айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Ключеров пропагандистнуудай семинарта эртэнһээ бэлдэжэ ерээд, теоретическэ материалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха хэрэгтэ анхаралаа табяагүй байгаа. Юуб гэхэдэ, ямар темээр семинарай болохо түсэб пропагандистнуудта уридшалан эльгээгдээгүй байгаа. Тиимэһээ пропагандистнууд семинартаа бэлэдхэлгүй ерэһэн байна. Тэдэнэй олонхидой семинарта эдэбхигүйгөөр хабаадаһанай шалтагааниинь энэ болоно.

КПСС-эй Заиграйн айком энэ семинарһаа һургаал абажа, саашадаа тэрээндэ горьтой анхарал табидаг болохо ёһотой. Пропагандистнуудай семинарнуудта бүхы талаһаань бэлэдхэхэ, тэдэниие идейно-теоретическэ дээдэ хэмжээндэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ партийна комитедүүдэй шухала зорилго мүн.

С. Бадмаев.

Улан-Удэ станциин түмэр замай узелай техническэ библиотекэдэ.

Түмэрзамшадта — машинистнар, слесарьнүүд, механигууд ба бусад мэргэжэлтэдтэ теоретическэ номууд тон шухала удхашанартай юм. Тиимэһээ эндэ узловой техническэ тусхай библиотекэ бии болгоһон байна. Эндэнь 10 мянга гаран хэһэг теоретическэ номууд тоологдоно. Мүн библиотекын номой фонд таһалгаряагүйгөөр нэмэжэ байдаг. Тиин паровоз жолоодогшод, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй номоо дуратай сагтаа абажа байха арга боломжотой.

Эндэ һаяхан олон шэнэ номууд абтаа. Тэдэнэй тоодо: «Паровозо-вагонно хэрэгсэл», «Централизациин хэлхеэ холбоон», «Сигнализаци» гэхэ мэтын номууд абтаһан байна. Гадна, уранһайханай номууд, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай зохёолнууд эндэ бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удэ станциин түмэр замай узелай техническэ библиотекые даагша М. С. Большакова уншагшадта ном үгэжэ байна. Н. Уховай фото.

Аймагай ба городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшын орлогшонорой семинар болоо

Һаяхан БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ республикын аймагай ба городской Соведүүдэй түрүүлэгшын орлогшонорой семинар болоо.

Семинарта хабаадагшад «КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые дүүргэхэ талаар советскэ органуудай зорилго», «Нютагай ба гүрэнэй предприятинуудта, кооперативна промышленностьда товарнуудые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргалга үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха», «Гүрэнэй, кооперативна, колхозно худалдаа наймаа эмхидхэлгые һайжаруулха ба эд бараанай эрьесые үргэдхэхэ тухай». ба бусад олон темэнүүдээр лекцинүүдые шагнаһан байна. Гадна, уласхоорондын байдал тухай лекци шагнаа.

Лекцинүүдые Министрнүүдэй Соведэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд уншаһан байна.

Семинарта хабаадагшад зооветинститудай һуралсалай ажахыда, мяха-консервын комбинадта, сэмбын фабрикада экскурсяар ошоһон байна.

А. Балханов.

Иволгын аймсоведэй сессиһээ

Иволгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй ээлжээтэ VI сесси һаяхан боложо, аймаг дотор худалдаа наймаа һайжаруулха тухай асуудалаар аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Романов элидхэл хээ.

Аймагай худалдаа наймаанай организацинуд ажалшадые үргэн хэрэглэлэй эд товараар хангаха хэрэгтэ анхарал багаар хандуулаа. Тиимэһээ хүдөөгэй зарим магазинуудта дабһан, махорко, папирос, сай болон зуруул гэхэ мэтын түрүүшын хэрэгсэлэй зүйлнүүд хэдэн хоногоор таһалдадаг байна. Заводской болон Саянтын сельпонуудай магазинуудта һай һайн эд товарнууд эд хэрэглэгшэдтэ хүрэдэггүй, харин зарим продавецүүд танил таладаа худалдажархидаг байна гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Зарим магазинууд хэдэн үдэрөөр хаалтатай байдаг, мүн магазинаа орой нээхэ ба эртэ хааха баримтанууд үзэгдэдэг.

Трактор ба хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгын үедэ МТС-үүдэй дэргэдэ столовонууд нээгдэнэгүй гэжэ депутадууд шүүмжэлһэн байна.

Сесси хадаа дурсагдаһан дутуу дундануудые ойрын сагта усадхаха хэмжээнүүдые хараалһан шиидхэбэри баталан абаа.

Б. Аюшеев.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Тракторнуудые хаһа саг соонь заһабарилхын түлөө тэмсэхэ

Бичурын механизаторнууд машинно-тракторна паркынгаа үбэл-намарай заһабарилга эхилһээр хоёр һара үлүүтэй боложо байна. Энээн тухай «Ленинский путь» гэжэ аймагай газетэдэ октябриин 15-да жэжэхэн зүйл бэшэгдэһэн байгаа.

«Бичурын МТС октябриин 7-до тракторнуудые заһабарилга эхилээ. Түрүүшын ээлжээндэ 3 трактор заһабарилха юм... Машинно-тракторна мастерской соонь 18 механизаторнууд саг үргэлжэ хүдэлмэрилнэ» гэжэ тэрээн соонь мэдээсэгдэһэн байгаа.

Энэ түрүүшын жэжэхэн информаци соо заһабарилагшадай дүй дүршэл тухай үргэнөөр бэшэхэнь бэрхэтэй байһаниинь мэдээжэ. Зүгөөр, заһабарилагшадай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай удаадахи номернуудтань дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэхэ бээ гэжэ найдагдахаар байһан юм. Гэбэшье, Бичурын газетын редакци тиимэ юумэ хээгүй байшоо. Октябриин 15-һаа хойшо табан номер гаргагдаһан байна. Зүгөөр тэдээн соонь трактор заһабарилгын ябаса тухай нэгэшье үгэ бэшэгдээгүй байха юм. Имагтал һара шахуу болоод ноябриин 12-ой номертоо МТС-үүдтэ заһабарилгын хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай газетэ бэшэһэн байна. Тиихэдээшье тэрэнь мүн лэ информационно материал байһан юм.

Бүгэдэарадай һайндэр—Октябрьска революциин XXXVI жэлэй ой хүрэтэр Окино-Ключевскойн МТС-эй заһабарилгын хүдэлмэришэд ба механизаторнууд 10 трактор заһабарилаа» гэжэ хүхюутэй баяртайгаар тэрээн соонь бэшэгдэһэн юм.

Аймагай машинно-тракторна станцинуудта тракторай заһабарилга гэмгүй һайнаар ябуулагдажа байна гэжэ һанахаар байгаа бшуу. Зүгөөр, 2—3 хоноод байхада тад ондоо юумэ мэдэгдэһэн байна. «Трактор заһабарилга эмхитэйгээр үнгэргэе» гэһэн статья тус газетэ тунхаглаа һэн. Тэрээн дээрэһээ харахада газетын редакциин урда тээнь түрүү МТС гэжэ тоолоһон Окино-Ключевскойн машинно-тракторна станци графигһаа ехээр гээгдэжэ ябадаг, ноябриин 15-най байдалаар 13 тракторһаа 12-ыень заһабарилһан байшоо.

Газетын иимэ ондо ондоогоор нэгэ юумые бэшэһэн ушар хадаа трактор заһабарилгын хэр зэргээр ябуулагдажа байһые тэрэнэй редакциин һайнаар мэдэдэггүй байһые гэршэлжэ үгэнэ. Редакциин хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудаар ябадаггүй, харин телефоноор мэдээ абажа бэшэдэг дээрэһээ иимэ таарамжагүй байдалда ородог байна.

Трактор заһабарилга тухай газетын багаар бэшэдэг байһан ябадал, тэрэнэй редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй МТС-үүдэй ажал хэрэгые мэдэдэггүй, тэдэнтэй холбоо барисаагүй байһанаар тайлбарилагдана. Энэ газетэ хоёр һарын турша соо энэ шухала асуудалда орой гансахан түрүү бэшэг зорюулһан байна.

Гэхэ зуура, энэ гансахан түрүү бэшэгынь уншагшадые хангажа шадаагүй. Юуб гэхэдэ, тэрэнь ажабайдалтай холбоогүйгөөр, һулаар бэшэгдэһэн байгаа. Окино-Ключевскойн ба Бага-Куналейн МТС-үүдтэ трактор заһабарилгын гээгдэлтэй байһан тухай хайхарамжагүйгөөр тэмдэглэгдэһэн байна. Тиихэдэ энэ гээгдэлэй шалтагаание элирүүлжэ газетэ бэшээгүй.

Аймагай машинно-тракторна станцинуудта тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудай заһабарилгые һайжаруулхын тулада эмхигүй ябадалые дары зайсуулха, хүдэлмэриин темпые эрид дээшэлүүлхын тулада эгээн шухала хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй» гэжэ иимэ халирхайгаар газетэ бэшэнэ.

Энэ эрилтэ хэндэ зорюулагданаб гэжэ мэдэхэнь тон бэрхэтэй. Тус статья хадаа хэниишье шүүмжэлээгүй байна бшуу. Тиимэһээ тус статья өөрынгөө зорилгодо хүрэжэ шадаагүй. Мүнөө аймагай машинно-тракторна станцинуудта трактор заһабарилга урда мэтэ муугаар ябуулагдажа байна. Республикын Хүдөө ажахын министерствын мэдээнэй ёһоор Бага-Куналейн МТС декабриин 1-нэй байдалаар трактор заһабарилха 4-дэхи кварталай түсэбые миил 46,1 процент дүүргэһэн байна. Окино-Ключевскойн МТС-тэ трактор заһабарилга бүришье муу. Тус МТС түсэбөө миил 41 процент дүүргээ.

Трактор заһабарилгын аймаг соо хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһаниинь эли байна. Гэбэшье, Бичурын аймагай газетын редакци энээндэ һанаагаа табинагүй. Газетэ хадаа энээн тухай асуудал шангаар табихын орондо, заһабарилгын зарим бүлэг хүдэлмэрилэгшэдэй амжалтанууд тухай информацинуудые хир-хирэ болоод лэ тунхаглажа, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй һанаа амаруулдаг байна. Заһабарилгын хүдэлмэриин дутуунуудые хурсаар шүүмжэлһэн материалнуудые газетэ бэшэнэгүй. Машинно-тракторна мастерскойнуудта ажал эмхидхэхэ тухай, узловой метод тухай асуудалнуудые, механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха, заһабарилгын бүхы хүдэлмэрие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнуудаар газетэ юушье бэшэнэгүй.

Тракторнуудые заһабарилгые тон богонихон болзор соо дүүргэхэ хэрэгтэй. Тэрэние зааханааршье унжагайруулжа болохогүй. Тракторнуудые хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар заһабарилгаһаа ерэхэ хабарай тарилгын амжалта дулдыдаха байна. Машинно-тракторна станцинуудта трактор заһабарилгын ябасые саг үргэлжэ хинаха ба тэрэнэй ябасые али бүхы талаһаань үргэнөөр харуулха гээшэ аймагай газетэнүүдэй арюун уялга болоно.

Үргэн эдэбхитэдтэ түшэглэдэг тулада хэблэл хүсэтэй юм

(«Правдын» декабриин 14-нэй түрүү бэшэг).

Коммунистическэ партиин байгуулһан ба тэрээнэй хүтэлбэрилжэ байдаг манай хэблэл туйлай ехэ хүсэн болон ургаа, тэрэ хадаа хүтэлбэриин эгээ уян пугархай зэбсэг, тон үргэн ниитэ ажалшадта нүлөөлгын һэлгэшэгүй зэбсэг мүн.

Хэблэл болбол обществын хүгжэлтэдэ арад үргэн ниитын шиидхэхы үүргэ тухай марксистска һургаалые өөрынгөө бүхы ажал-ябуулгада баримталдаг. Советскэ прессэ арадтай бата бэхи, задаршагүй холбоо барисаатай байжа, тэрээнэй интересүүдтэ үнэн сэхээр алба хэдэг. Тэрэ хадаа арадтай холбоо барисаагаа нюдэнэй сэсэгы мэтээр сахидаг, энэ холбоо барисаанай үдэрһөө үдэртэ ургажа ба бэхижэжэ байха тушаа эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргадаг. Иимэһээ манай прессэ асари ехэ хүсэтэй ба аргагүй шухала юм.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, арадай хэрэглэлэй товарнуудай үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ талаар Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын зохёоһон хэмжээ-ябуулгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй асуудалнуудта мүнөө советскэ хэблэл гол анхаралаа хандуулна.

Хүтэлбэрилжэ ба хододоо бэшэжэ байдаг табан литераторто литераторнууд бэшэ табан зуун, табан мянган хүдэлмэрилэгшэдэй хүртэдэг байгаа һаа хэблэлэй орган эдэбхи үүсхэлтэй ба ажабайдалтай холбоотой байдаг гэжэ В. И. Ленин хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдые һургадаг һэн.

Центральна ба нютагай газетэ, журналнууд партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэдтэй, промышленностиин ба хүдөө ажахын новаторнуудтай, наукын, литературын, искусствын ажал-ябуулагшадтай хэды шэнээн үргэн холбоо барисаатай байнаб, ажабайдалые эдэбхитэйгээр шэнжэлжэ, арад үргэн ниитын ажалай практика соо бии болоһон бүхы шэнэ, түрүү, прогрессивнэ юумэнүүдые хэды шэнээн дэмжэнэб, тэдээнэй ажал-ябуулгын аша үрэ тэды шэнээн ехэ байха байна.

Һүүлэй үедэ газетэнүүдэй редакцинууд үргэн ниитэтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ талаар нилээд хүдэлмэри ябуулаа. РСФСР-эй, Украинын, Белоруссиин хэдэ хэдэн областьнуудта хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй корреспондентнүүдэй, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнүүд боложо, КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ хэблэлэй шухала зорилгонууд хэлсэгдээ.

Авторска эдэбхитэдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин талаар «Коммунист» гэжэ Саратовска областной газетэ зарим дүй дүршэлтэй болоо. Газетын редакци эдэбхитэдтэй хододоо зүбшэдэг, редакционно түсэбүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ тэдэние хабаадуулдаг байна. Жэлэй турша соо тус редакци эдэбхитэдэй—пропагандистнууд, агитаторнууд, эхин парторганизацинуудай секретарьнууд, түрүү предприятинуудай түрүүшүүл, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажахын механизаторнуудай гушаа гаран зүблөөнүүд болон суглаануудые үнгэргөө. Редакци болбол областиин хүдөө ажахые хүгжөөлгын, арадай хэрэглэлэй товарнуудай үйлэдбэрилгые дэбжээлгын, худалдаа наймаае һайжаруулгын асуудалнуудые хайшан гээд һайнаар харуулхаб гэжэ эдэбхитэдтэй зүбшэһэн байна.

Түрүү дүй дүршэлые хүдөө ажахыда дэлгэрүүлгэдэ эдэбхитэдые улам үргэнөөр хабаадуулжа байдаг «Чорноморська комуна» гэжэ Одесскэ областной газетын хүдэлмэри анхарал татана. Түрүү колхозуудай түрүүлэгшэнэр, агрономууд, зоотехнигүүд, эрхим бригадирнууд, механизаторнууд, малшад тус газетэдэ хододоо бэшэжэ байдаг. Тэдэнэр хадаа редакциин гол түшэг тулгуури, главна зүблэгшэд болонхой.

Ажал хэрэгэй хаа хаанагүй иимэ бэшэ байһаниинь гэмшэлтэй. Газетэ гү, али журнал гаргаха ехэ ба харюусалгатай хэрэгтэ үргэн олон авторнуудгүйгөөр гаралсажа болохо юм, энээнэй тулада шуумгайнууд, ямаршье темээр бэшэжэ шададаг табаад—арбаад журналистнууд биил һаа болоо гэжэ һанадаг редакцинууд болон редакторнууд манайда үшөөл бии байна. Энэ хадаа хоротой төөрилгэ мүн! Үргэн ниитэтэй, авторска эдэбхитэдтэй нигта холбоо барисаагүйгөөр хүдэлмэрилдэг редакци хадаа мухардалгада заатагүй орожо, дайшалхы, удха түгэлдэр газетэ гаргаха шадабаригүй болодог гэжэ ажабайдал, дүй дүршэл харуулна.

Ажахын ба культурна байгуулалтын асуудалнуудые харуулгадахи ехэхэн дутагдалнууд областной, хизаарнуудай ба республиканска газетэнүүдэй редакторнуудай һаяхан боложо үнгэрһэн зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Партиин Центральна Комитедэй Пленумэй табиһан бүхы зорилгонуудай шиидхэгдэшэһэн шэнгеэр газетэ, журналнууд үсөөн бэшэ ушарта бэшэнэ.

«Правда Украины» гэжэ республиканска газетэ хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые һайжаруулха шухала байһан тухай КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй мэдээжэ заабаринууд тушаа өөрынгөө түрүү бэшэгүүд дотор, корреспонденцинүүд дотор ехэнхидээ миин лэ хэлэдэг, энэ зорилгые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ республикын партийна организацинуудта багаар туһалдаг байна. Газетэ болбол республикын Хүдөө ажахын министерствын ба тэрээнэй нютагуудтахи органуудай ажал-ябуулгадахи дутагдалнуудые шангаар шүүмжэлдэггүй, МТС-үүд болон колхозуудта хүдэлмэрилхэ инженернүүдые, агрономуудые, зоотехнигүүдые шэлэн ололгын ябасые һулаар харуулдаг байна. «Правда Украины» газетэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдтэй бата холбоо барисаагүй юм, дороһоо гараһан шүүмжэлэлые һулаар дэмжэнэ.

Авторска эдэбхитэдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэ ёһо тэдыгээр хандалга хадаа үргэн ниитэтэй газетэнүүдэй холбоо барисаае үргэдхэлгэдэ һаад тойбо татана гэжэ баримтанууд харуулна. Заримдаа ямар ушарнууд тохёолдодог бэ? Партийна гү, али советскэ хүдэлмэрилэгшэтэй, ажахы эрхилэгшэтэй гү, али үйлэдбэриин новатортай тэрэнэй газетэдэ бэшэһэн зүйлнүүдэй шэнжэ байдаг тухай, статьягай түсэб тухай тодорхойгоор хөөрэлдөөд, удаань, статьягай бэшэгдэһэн хойно, тэрээние литературна талаар һайжаруулха хэрэгтэнь авторта туһалхын орондо редакциин хүдэлмэрилэгшэ зарим нэгэн мэдээнүүдые, справкануудые оложо абаад, статьяе өөрөө бэшэдэг байна. Бүгэдын түлөө бүгэдые бэшэхээр бэлэн байдаг тиимэ литературна хүлһэншэд бодото ажабайдалые шэнжэлэнгүй, балар бүдэхи, һонирхолгүй, хэндэшье хэрэггүй статьянуудые бэшэнэ. Хүдэлмэриин иимэ методүүд манай хэблэлэй заншалда харша юм.

Газетэ, журналнуудай редакцинуудта ажалшадһаа бэшэгүүд олоороо орожо байдаг. Бэшэгүүдтэ нариинаар хандаха, тэдээнэй ашаг уритэй байхын түлөө тэмсэхэ гээшэ үргэн ниитэтэй редакциин холбоо барисаае бэхижүүлхэ гэһэн удхатай.

Гэхэтэй хамта, бэшэгүүдые шэнжэлэн ашаглалгые шухала бэшэ гурбадахи шатын хэрэг гэжэ тоолодог редакцинууд үшөөл бии. Жэшээлхэдэ, ажалшадай бэшэгүүдтэ иигэжэ буруугаар хандадаг ябадал «Медицинский работник» газетын редакцида бии болонхой. Эндэ бэшэгүүдэй авторнуудта ехээр хожомдожо харюусадаг, редакциин эльгээһэн харюунууд олон ушарнуудта албан хойрог ёһоор бэеһээ холодуулха гэһэн шанартай байдаг.

Парти болбол ажалшадай бэшэгүүдтэ дээрэлхүү ехэрхүүгээр хандадаг ябадалые эрид буруушаана. Дороһоо гараһан сигналда албан хойрогоор хандалга хадаа газетэнүүдые уншагшадһаа, ажабайдалһаа таһалха, шүүмжэлэлые хомордуулха ябадалда хүргэнэ.

Авторска үргэн эдэбхитэдгүй байлга, ажалшадай бэшэгүүдтэ хайша хэрэгээр хандалга хадаа али нэгэн редакциин хүдэлмэридэхи юрын дутагдал бэшэ юм. Энэ хадаа газетнэ хүдэлмэриин гол удхые хазагайруулһан ябадал мүн.

Үргэн ниитэтэй холбоо барисаагаа улам ехээр үргэдхэжэ, бэхижүүлэнгүйгөөр, дутагдалнуудые шүүмжэлэлгэ зоримгойгоор дэлгэрүүлэнгүйгөөр парти ба правительствын табиһан арадай-ажахын зорилгонуудые бодотоор бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө элсүүлхы ба эмхидхэхы үүргые шангадхажа шадаха ондоо зам газетэ, журналнуудта байхагүй. Авторска эдэбхитэдые зоримгойгоор, тэсэмгэйгээр ба оролдосотойгоор хүмүүжүүлхэ, промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүлые, новаторнуудые, юумэ мэдэдэг хүнүүдые хэблэлэй хүдэлмэридэ хабаадуулха ябадал хадаа мүнөө советскэ прессын хүдэлмэрилэгшэдэй олон тоото отрядуудай хойшолуулагдашагүй зорилгонуудай нэгэниинь мүн.

Манай хэблэлэй арсенал дотор бодото байдалаар шалгагдамал, ниитын хүдэлмэриин формонууд ба методүүд үсөөн бэшэ юм. Энэ хадаа авторска эдэбхитэдэй зүблөөнүүд, хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй бэшэгшэдэй рейднүүд, промышленностиин ба хүдөө ажахын новаторнуудтай, культурын ажал-ябуулагшадтай редакцинуудай коллективүүдэй уулзалганууд, авторска эдэбхитэдэй семинарнууд ба бусад болоно. Үргэн олон уншагшадые хэблэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тулада эдэ бүхы формонуудые гүйсэдөөр ашаглаха шухала.

Советскэ хүнүүдэй политическэ ба ажалай улам ургажа байгаа эдэбхидэ түшэглэн, манай хэблэл болбол малажалые эрид дэбжээхэ, хартаабха ба овощь, ороһото, техническэ ба тоһото культурануудай үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхэ, машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрие һайжаруулха, хүдөө ажахые ба ниитэ-политическэ хүдэлмэрие хүтэлбэриин хэмжээе дэбжээхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй табиһан зорилгонуудые бодото байдал дээрэ бэелүүлхын түлөө оролдосотойгоор, шууд сэхээр тэмсэхэ ёһотой.

Газетэнүүд болбол гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхын, арадай хэрэглэлэй товарнуудай шанарые һайжаруулхын, продукциин өөрын үные химдаруулхын, арадай ажахын бүхы һалбаринуудтахи резервнүүдые гүйсэд дүүрэн ашаглахын түлөө тэмсэлдэ ажалшадай творческо хүсэ ба эршые зорюулха хэрэгтэнь партийна организацинуудта гуһалха уялгатай. Газетэ, журналнууд советскэ арадай материальна ба культурна эрилтэнүүдые хангаха тушаа үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргажа байха үүргэтэй.

Коммунистическэ парти ба Советскэ засаг тон үргэн ниитэ ажалшадые ушар ёһо мэдэдэг болгожо, түүхэтэ творческо ажалда эмхидхэн оруулһан, ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудта олон тоото эдэбхитэдые хүмүүжүүлһэн байна. Эдэ эдэбхитэдые газетэ, журналнуудта үргэнөөр хабаадуулга хадаа ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгын хүсэтэ зэбсэг болоһон, өөрыгөө шүүмжэлгые, дороһоо гарадаг шүүмжэлэлые хүгжөөлгын, үргэн ниитэтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлгын тон шухала зэбсэг болоһон манай хэблэлэй үүргые бүри дээшэнь үргэхэ ябадалда туһалха байна.

МАШИННО-ТРАКТОРНА ПАРКЫЕ ЭРХИМЭЭР ЗАҺАБАРИЛХА

Тракторнуудаа узловой аргаар заһабарилнабди

МТС-үүдэй урда КПСС-эй ЦК-эй сентябрьска Пленумэй тогтоо-ой табиһан ехэ зорилгонуудые ам-алтатайгаар бэелүүлхын тула рактор болон хүдөө ажахын ма-инануудые саг болзор соонь, эр-им шанартайгаар заһабарилжа, үсэд һайнаар ашаглаха шухала.

Бидэнэр мүнөө гурбадахи жэ-ээ трактор заһабарилгада прог-ессивнэ узловой аргые хэрэглэжэ айнабди. Энэ түрүү аргын ехэ ша туһатай байһые манай хүдэл-эриин дүй дүршэл харуулна. Юуб эхэдэ, энэ арга заһабарилагша-ай ажалай бүтээсые дээшэлүүл-эг, тэрэнэй шанарые һайжаруул-аг юм. Урдань бригадна аргаар аһабарилга хэдэг байхадамнай ансал тракторай заһабарилгада 0 шахуу хүн хабаадалсадаг һэн. арин мүнөө тракторна паркые за-абарилгада хамта 60 хүн хабаа-алсана. Тиихэдэ тракторнуудай оо тэрэ үеынхиһөө арбан нэгэн рактораар олошорһон байха юм. лэгшэ механизаторнуудһаа хүдөө жахын машина зэмсэгүүдые за-абарилха тусхай бригаданууд бай-уулагдаа. Энэ хадаа тракторнуу-ые заһабарилхынгаа хажуугаар нэ-эн доро бусад машинануудые за-абарилха арга боломжо олгоһон айха юм.

Заһабарилгын энэ түрүү аргые эрэглэжэ, манай МТС үнгэрэгшэ 952—1953 оной намар-үбэлэй се-ондо тракторнууд болон хүдөө жахын машинануудай заһабарил-ые һайн шанартайгаар мартын 1-э дүүргээ һэмди. Хуушанай бри-адна аргаар хүдэлмэрилхэдөө за-абарилгые бүхэли һараар хожом үүргэдэг байгаабди. Харин нёдондо үхы тракторнуудые саг болзор-онь полевой хүдэлмэринүүдтэ гар-ажа, тэдэнэй эбдэрхэ ябадалые он үсөөрүүлһэн, энэ жэлдэ муу эшэ амжалтануудые туйлаһан айнабди. Нэгэ условно трактор үхэнөөр 560 гектар элдүүрилэг-ээ. Тиихэдэ нёдондо 480 гектар эл-үүрилэгдэһэн юм. Тракторна хү-элмэринүүдэй жэлэй түсэб 135 роцент дүүргэһэн, мүн 22 тонно орючи арьбалһан, тиигэжэ трак-орна хүдэлмэриин өөрын үные ни-эд доошолуулһан байнабди.

Тракторнуудые узловой аргаар аһабарилхада бүхы технологическа роцесс хэдэн амяараа цехүүдтэ убаагдадаг, узелнууд болгогдодог эшэ. Узел бүхэн трактор заһаба-илгада хэрэгтэй хүсэд хүрэхэ тус-ай зэр зэмсэгүүдээр, приборнуу-аар, запасной частьнууд болон усад хэрэгсэлнүүдээр хангагдана. Манай МТС-тэ заһабарилгын роцесс 24 цех болгогдожо хубааг-анхай. Тиимэһээ нэгэн доро 7 рактор заһабарилгада оруулагда-а. Машинануудые узелнууд бол-жо задалаад, тэрэниие угаагаад, ефектнэ ведомость табиһанайнгаа үлээр деталь ба узелнуудые хү-элмэриин байра бүридэнь тараан абаашадагбди. Заһабарилһан деталнуудые холижо хүдхүүлхагүйн тула задалагдаһан тракторай номер тэдэндэ табидагбди.

Цех бүхэнэй заһабарилгын шанарые саг үргэлжэ механик-контролер нүхэр Б. Ж. Пунсуков нарийнаар шалгажа байдаг юм.

Узловой арга хадаа ажалай бүтээсые ба шанарые дээшэлүүлхэһээ гадна, мүн тракторай заһабарилгын сагые нилээдгүй богони болгодог, хүдэлмэришэдые тусхай узелнуудта мэргэжэлтэй болгодог, тэдэнэй хэһэн хүдэлмэриингөө түлөө харюусалгыень дээшэлүүлдэг байна. Энэ түрүү арга хэрэглэхэ ябадал хадаа апрегадай гү, али узелай хүдэлмэриие түсэблэлгэ ба хүтэлбэрилгэ һайнаар бэелүүлхэ арга боломжо олгодог байна.

Энэ сезондо трактор заһабарилгые февралиин 1-дэ, дүрбэдэхи кварталай түсэбые энэ оной декабриин 20-до дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Тиихэдэ хүдөө ажахын машинануудай заһабарилгые 1954 оной январиин 1-дэ сүм дүүргэхэбди. Бидэнэр трактор заһабарилгын октябрь ба ноябриин графигые 100 процент дүүргээбди. Хамтадаа 42 трактор заһабарилхабди. Мүнөө 6 шэнэ трактор абахабди.

Нүхэд Д. Доржнев. П. В. Климов, В. В. Климов гэгшэдэй ударидадаг блогой головко, электротүхеэрэлгэ заһабарилдаг, детальнуудые угаадаг узелнуудай хүдэлмэришэд, токарьнууд болон түмэршэ дархашуул илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, түмэршэ дархашуул Б. Дондоков, Н. Дашинимаев, токарьнууд Т. Иванов, З. Хахимов, Л. Базаров, И. Уваров, электрогагнуурша М. Базаров, мотор заһабарилагшад И. Новиков, Г. Туезов, детальнуудые заһабарилагшад Б. Тарбаев, Г. Дондоков гэгшэд нормоёо үдэр бүхэндэ 124—208 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Гэхэтэй хамта, заһабарилга эмхидхэлгэдэ манда үшөө олон дутуу дунданууд бии. Үргэхэ кранай үгы дээрэһээ бүхы хүндэ хүшэр детальнуудые ба узелнуудые хүдэлмэришэд өөһэдөө үргэдэг. Тиихэдээ һайн мастерской үгы дээрэһээ узелнуудһай нэгэ газар бэшэ, харин олон газарта байдаг, тиимэһээ элдэб һаад ушаруулдаг байна. Бидэнэр типовой шулуун машинно-тракторна мастерскойн барилга эхилэнхэйбди. Тиимэһээ ерэхэ жэлдэ эдэ бүхы дутуу дундануудаа усадхаха арга боломжотойбди.

Манай механизаторнууд узловой арга хэрэглэжэ, тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудай заһабарилгые түргөөр ба эрхим шанартайгаар дүүргэхэ, хүдөө ажахын ерэхэ жэлые, нэн түрүүн хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха хүсэлэнтэй.

Ц. Бимбаев, Яруунын аймагай Эгэтын МТС-эй директор.

Ториин ба Бургалтайн МТС-үүд юундэ гээгдэнэб?

Ториин ба Бургалтайн МТС-үүдэй механизаторнууд жэлэй эхиндэ тус тустаа дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, хоорондоо мүрысэһэн байгаа. Тракторна хүдэлмэриин сезон дүүрэжэ, эдэ МТС-үүд ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые гаргаба. Теэд эдэ МТС-үүд жэлэй эхиндэ хоорондоо мүрысэһэн аад, тэрээнэйнгээ дүүргэлтые мүнөөшье болотор шалгаагүй. Гэбэшье, үнгэрһэн сезон соо МТС-үүдэй туйлаһан үрэ дүнгүүд тон бирагүй байна.

Эдэ МТС-үүд ерэхэ жэлэй сезонно хүдэлмэридэ хангалтагүйгөөр бэлэдхэжэ байна. Декабриин 10-най мэдээгээр трактор заһабарилха түсэбөө Ториин МТС—26,3 процент, Бургалтайн МТС—30 процент дүүргэһэн байха юм. Мүн плуг ба сеялкэ заһабарилга муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Эдэ тоо баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, ерэхэ жэлэй тракторна хүдэлмэриин сезондо бэлэдхэлые Ториин ба Бургалтайн МТС-үүдэй тэсэшэгүй муугаар ябуулжа, байһые гэршэлнэ. Эдэ МТС-үүдтэ иимэ дутагдал юундэ тохёолдооб гэхэдэ, машинно-тракторна паркынгаа заһабарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хээгүй байшоо. Трактор ба хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдые хаһа саг соонь мастерскойдоо асаржа шадаагүй, механизаторнуудынь гэр байраар дүүрэн хангагдаагүй, заһабарилгын хүдэлмэри болзорһоо ехээр гээгдэжэ эхилээ. Заһабарилгада хабаадаха механизаторнуудай хахадынь декабрь болотор МТС-тэ суглараагүй байгаа. Механизаторнуудай дунда ажалай эмхидхэлэй муу дээрэһээ үйлэдбэриин бүтээсэ тон бага. Узелнуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдэдэггүй, түрүү механизаторнуудай дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгогдодоггүй, ажалай журам һула байна.

Трактор ба хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдэй заһабарилгада хэды механизаторнууд ажаллаха ёһотой аад, мүнөө хэдэн хүн ажаллажа байнаб, — гэжэ Ториин МТС-эй нормировщик Петр Трофимовһаа асуухада ингэжэ харюусана:

— МТС-эй дирекциин хараалһан списогэй ёһоор хамта 95 механизаторнууд заһабарилгада хабаадаха байһан аад, мүнөө үдэр (декабриин 11-дэ) 41 хүн ажаллажа байна.

—Би токарна цехтэ токарёор ажалланаб. Бидэ оройдоо хоёр токарна станогтойбди. Нэгэниинь хуушаржа, үни удаанай заһабарилагдаагүй, шүрэбүүдые точилдохоһоо бэшэ юумэ хэдэггүй юм. Тиимэһээ манай цехтэ элдэб захил обоо хубээ хэбтэдэг, удаарулагдадаг байна. Заримдаа машинно отделени электроэнерги хаһа саг соонь үгэдэггүй, үнэтэ саг гээгдэдэг, уһа гараараа бүлэдэгбди, тиимэһээ уһан дутадаг байна. Иимэ хүндэгүй шалтагааһаа боложо, ноябриин 13-һаа декабриин 3 болотор би 90 гаран хүдэлмэриин час гээһэн байгааб,—гэжэ токарь Николай Семенов хэлэбэ.

Ажалай журамай һула дээрэһээ зарим механизаторнууд хүдэлмэридөө гарадаггүй. Жэшээнь, комбайнер Николай Гармаев 15 үдэр ажаллаагүй. Тракторна бригадын бригадир Иван Полютов мүнөө болотор МТС-тээ ерээдүй байһаар. Энэ бригадын механизаторнуудай олонхинь гэртээ байһан зандаа. МТС-эй дирекци ажалай журам эбдэгшэдтэ ямаршье хэмжээ абанагүй.

Хүдөө ажахын машинануудай заһабарилгада хамта 17 хүн хүдэлхэ байһан аад, мүнөө миил 4 хүн хүдэлнэ. Юундэб гэхэдэ, хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга дээрэ хүдэлмэрилхэ ёһотой Зайцев, Красиков, Грыдин, Сергеев гэгшэд механизаторнуудай дутамаг дээрэһээ ондоо узелнуудта ажаллана. Тиимэһээ хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна.

Заһабарилгын хүдэлмэри үшөө ямар шалтагааһаа удааруулагданаб гэхэдэ, нүхэр Малковай хүтэлбэрилдэг монтажна отделени тэсэшэгүй муугаар ажаллана. Энэ отделениин ажалһаа гол түлэб заһабарилгын бүхы хүдэлмэри дулдыдаха байна. Гэбэшье, энэ отделенидэ элдэб захилнуудай тон удаан хэбтэдэг дээрэһээ бусад узелнуудай хүдэлмэри удааруулагдана. Энэ отделенидэ хүдэлмэрилдэг механизаторнууд үсөөншье һаа, эмхитэйгээр ажаллаа һаа горьтойхон хүдэлмэри хэхэ байгаа. Теэд ажалай эмхидхэлэй муу дээрэһээ тэдэнэр бүтээсэ багатайгаар хүдэлмэрилнэ. Энэ отделенидэ үдэрэйнгөө нормые дүүргэдэг хүн үгы.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэриие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада тус МТС-эй коллектив хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай уряалые үнэн зүрхэнһөө һайшаагаад, социалистическэ тусхай уялга абажа, Бургалтайн МТС-эй механизаторнуудые мүрысөөндэ уриха гэжэ үни хада шиидэһэн аад, мүнөө болотор договороо баталаагүй байһаар.

Мүн Бургалтайн МТС трактор ба хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдые заһабарилгаар Ториин МТС-һээ холо ошоогүй. Энэ МТС-тэ мүн лэ иимэ дутагдалнууд бии байна.

Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, дурсагдагша МТС-үүд шэнэ эрилтын ёһоор хүдэлмэреэ шэнэдхэн һайжаруулха зорилгоор өөдтэй юумэ хээгүй байһаар.

Д. Доржиев, манай корреспондент.

Приморско хизаар. «Алеут» гэжэ кит агналгын флотили олзоборилго хэжэ байһанаа Владивосток бусажа ерээ. ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг олзоборилгын үедэ—хоёрдохи ба гурбадахи кварталнуудта хоёр дахинаа тус флотилида барюулагдаба. Жэлэйнгээ түсэбые 127 процент дүүргээд кит агнагшад түсэбһөө гадуур 10 миллион шахуу түхэригэй олзо оруулба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Алеут» гэжэ кит агналгын флотили владивостокско портын судна зогсодог газарта байна. ТАСС-эй фотохронико.

Эхэ орондоо загаһа ехээр үгэе!

Түсэбөө дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэхэ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет болон КПСС-эй ЦК «эдеэ хоолой товарнуудай үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ ба тэдэнэй шанарые һайжаруулха тухай» тогтоол соогоо загаһанай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда харюусалгатай зорилго табяа.

Энэ зорилгые бэелүүлэн, үбэлэй сагта мүльһэн доро һоо загаһа барилгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ угаа ехэ удхашанартай хэрэг. Тиимэһээ мүнөө загаһашан бүхэн үдэрэйнгөө, һарын нормонуудые заабол дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэнэ.

Манай республикын загаһашад мүльһэн доро һоо загаһа бариха түрүү методые үргэнөөр хэрэглэжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой.

Үбэлэй сагта хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулхын тулада загаһа барилгын колхозуудай правленинүүд ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэ ёһотой. Зэр зэмсэгүүдээ саг соонь һайнаар бэлэдхэхэһээ гадна, загаһаар баян гол нуурнуудые бэдэрэн оложо, тэндэ загаһашадые эльгээхэ гээшэ түсэб дүүргэлгын гол асуудалнуудай нэгэнниинь болоно.

Манай республикын түрүү загаһашад-колхознигууд урдаа табигдаһан зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Загаһа барилгын зарим колхозууд жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргээд, 1954 оной түсэбөөр ажаллажа оробо. Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозой загаһашад социалистическэ мүрысөө бодотоор дэлгэрүүлэн, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, ганса октябрь һара соо түсэбһөө гадуур 400 центнер загаһа Эхэ орондоо үгөө һэн.

Тэрэшэлэн тус аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид мүнөө ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллана. Баргажанай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой загаһашад түсэбөө ноябриин 23-да сүм дүүргээ. Тиихэдэ хэдэн колхозууд түсэбөө дүүргэхэ ойротожо байна.

Зүгөөр, республикын загаһа барилгын колхозууд бултадаа иимэ жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилнэ бэшэ. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй сагта мүльһэн доро һоо загаһа барилгые муугаар эмхидхэнэ. Жэшээлхэдэ, Кабанскын аймагай «Байкал» гэжэ загаһа барилгын колхоз омульнуудай түрьһээ хаяад бусажа байха үедэ ямаршье хүдэлмэри хэнгүй байшоо. Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Федоров) загаһа барилгын энэ шухала үедэ харюусалгагүйгөөр хандажа, тэрээниие хожомдуулһан байна. Иимэһээ эдэнэр түсэбэй ёһоор 180 центнер загаһа барихын орондо, оройдоо 17 центнер бариһан байха юм. Тиихэдэ, хажуудань зэргэлээд байһан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид энэ хүдэлмэридэ һайн бэлэдхэлтэй байжа, нэгэ үдэр соо 130 центнер загаһа баряа һэн. Гадна, «Байкал» колхозой хүтэлбэрилэгшэд Посольска тосхоной ба Вагинай тохой шадар Байгалһаа эндэ сугларһан жэжэ загаһа саг соонь барижа абаха ябадал хангаагүй үлөө. Тиимэһээ тус колхоз хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлжэ шадангүй, гурэнэй түсэбые дүүргээгүй байна.

Тиихэдэ, Прибайкальска аймагай загаһа барилгын колхозууд баһал хангалтагүйгөөр ажаллажа байна. Тэдэнэр загаһа бариха жэлэйнгээ түсэб һаял хахадлажа байна. Тэдэнэй тоодо Горячинска сельсоведэй Сталинай, Калининай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд оролсоно. Иимэ байдал яахадаа тохёолдооб гэхэдэ, эдэ колхозуудай правленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд загаһа барилгые муугаар хүтэлбэрилһэн байна. Тэдэнэр загаһанай олоороо сугларһан газарнуудые бэдэржэ эмхидхээгүй, загаһашадай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлээгүй, загаһашадые хаһа саг соонь агнуурида гаргажа шадаагүй.

Мүльһэн доро һоо загаһа барилга хадаа колхозуудай тон шухала ба харюусалгатай зорилго гээшэ. Энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэхын тула загаһашад, загаһанай ажахын юрганизацинуудай хүдэлмэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд бии байһан арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэжэ, түсэбэй дүүргэлтые хангаха зэргэтэй.

А. Алганаев.

Хүдэлмэреэ һайжаруулнагүй

Үбэлэй үедэ загаһашадые эд бараагаар таһалдалгүйгөөр хангаха гээшэ тон шухала. Усть-Баргажанай рыбкоопой системын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар зарим хүдэлмэри ябуулна.

Энэ жэлэй хоёрдохи кварталһаа эхилэн, тус системын олон хүдэлмэрилэгшэд эд бараанай эрьесын түсэбые һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Эндэ мэргэжэл ехэтэй кадрнуудшье олошорно.

Гэбэшье, загаһашадые эд бараагаар ба эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха талаар тус системын олонхи магазинуудай хүдэлмэридэ үшөө ехэ дутуу дунданууд бии. Жэшээлхэдэ, магазиниие даагша нүхэр Меньщикова ажалай журам сахидаггүй, магазинаа орой нээдэг, эртэ хаажархидаг байхаһаа гадна, заримдаа хэдэн хоногоор нээдэггүй юм. Магазин соонь заримдаа махорко, дабһан ба үргэн хэрэглэлэй бусад товарнууд байдаггүй.

Тиихэдэ продавец Беспамятных гэгшэ загаһашадые нүүдэл наймаагаар хангханагүй. Гадна, һайн товарнуудай ерэхэдэ өөрынгөө түрэлхидтэ ба танилнуудта «хойто үүдээрээ» худалдана.

Эдэ дутагдалнууд тус рыбкоопой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Этинговто үнинэй мэдээжэ. Теэд зохихо хэмжээ абтанагүй.

Д. Данилов.

Малай шэнэ байранууд баригдаба

Баргажанай аймагай колхозууд 1953 ондо ниитынгээ малые типовой байраар хангаха талаар горьтойхон хүдэлмэри хэһэн байна.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Бубеев) нүхэр Пархоноев бригадиртай барилгын бригада энэ жэлдэ 100 толгой үхэрэй байха байра, 150 толгой тугалай байха 4 байра ба 400 толгой шубуунай байра барижа ашаглалгада оруулаа. Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыренов) 100 толгой үхэрэй байха, 50 толгой гахайн байха, 600 толгой хонидой байха 2 байра, 500 толгой шубуунай байха байрануудые барижа дүүргээ. Мүн бусадшье колхозуудта ниитын адуу малда типовой дулаан байранууд баригдажа ашаглалгада оруулагданхай.

Мүнөө аймагай колхозууд ерэхэ жэлдэ ниитынгээ адуу малые типовой дулаан байраар дүүрэн хангахын түлөө барилгын модо, барилгада хэрэглэгдэхэ шулуу болон бусад материалнуудые бэлэдхэжэ байна.

Д. Дамбинов.

Кормозапарнигуудай бүтээсые яажа дээшэлүүлхэб

Малай байрануудые үбэлжэлгэдэ элэдхэхэ, малай үбэлжэлгые үн-эргэхэ зуураа, кормозапарнигуудай һабарилгада онсо анхарал хан-уулха шухала. Бүдүүн тэжээлнүү-ые, илангаяа соломо ба мэхииные мжалтатайгаар буйлуулга кормо-апарнигуудай һаадгүй хүдэлмэри-өө дулдыдадаг байна.

Олохон колхозуудта ЗК-О,2 ба К-0,5 гэжэ стандартна кормоза-арнигууд үшөөл бүтээсэ багатай-аар хэрэглэгдэнэ. Эдэ кормозапар-игуудые халаахын тула ехэ хэм-ээнэй түлишэ гаргашалагдана, уралтуулга удаан саг соо үргэл-элнэ.

Малажалай фермэнүүдтэ кормо-апарнигуудые бүтээсэ ехэтэйгээр шаглахын тула түлишэ гаргашал-ень ехэ болгонгүйгөөр бүтээсыень 5—2 дахин дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. ормозапарнигуудай котелнуудые н багаханаар хубилган, энээниие йлажа болохо юм. Кормозапарни-уд хажуу талынгаа ханануудаар улаагаа ехээр гээнэ гэжэ тэдэниие шаглалгын практика дээрэһээ мэ-эгдээ. Тиихэдэ утаанай хоолойгоор алуун газуудай газаашаа гарахада ришье ехэ дулаан хаягдадаг бай-а юм. Гэхэтэй хамта, зураг дээрэ аруулагдаһан шэнгеэр, кормоза-арнигай котелые тойруулан метал-ическа торхо хээ һаа, котелой ха-нуудые халаалгада халуун га-уд ехэхэн резерв боложо үгэхэ айна.

Энэ зорилгоор стандартна коте-ой хоолойень тайраад, котелойнгоо аагуур металлическа торхо хэдэг и. Кормозапарник дорохи пеэшэн лихэдэ котелой мухар хоолойгоор раһан халуун газууд котелой ха-а металлическа торхо хоёрой оорондуур доошоо орохо зуураа отелой ханые дулаасуулжа, зосоо-и уһыень түргөөр халаалгада ба рал бии болголгодо туһалдаг байна. Имагтал тэрэнэй һүүлээр халуун газууд утаанай хоолойгоор дээшээ гарадаг байха юм.

Московско областиин Раменскэ районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо металлическа торхотой котел үшөө 1947 ондо тодхогдоһон байгаа. Шэнэдхэн һайжаруулагдаһан котелтой кормозапарник 1952 он болотор гэхэ гү, металлическа торхынгоо дүрэтэр һаадгүйгөөр хүдэлһэн байна.

ЗК-0,2 гэжэ кормозапарнигай котел тон түргэнөөр халадаг, хартаабха, свёкло болон бусад корнеплодуудые ууралтуулхаһаа гадна, мүн модон торхо соо соломо ууралтуулхада хүсэд хүрэхэ уурал үгэдэг гэжэ фермые даагша, Социалистическэ Ажалай Герой В. Юскин мэдүүлнэ.

Хэрбээ кормозапарнигай пеэшэн руу агаар оруулдаг багахан вентилятор түхеэрээ һаа, газаагаа металлическа торхотой болгогдоһон кормозапарнигай котелой бүтээсые бүри дээшэлүүлжэ болохо юм. Иимэ вентиляци хадаа пеэшэн соо түлишын һайнаар ба түргэнөөр дүрэхэдэнь туһалдаг, уһанай бусалалга ба уурал гаралгые түргэдхэдэг, нойтон түлеэ, торф, сланецүүд болон бусад түлишэ хэрэглэхэ арга боломжо олгодог байна.

Хэрбээ торхо хэхын тула 1,5 миллиметр зузаан хабтагар түмэрэй олдохогүй байгаа һаань, кормозапарнигай котелые тойруулан хирпиисээр торхо хэжэ болохо юм. Тиихэдээ котелой ханые газаа тээһээнь халуун газуудаар дулаасуулхын тула котелой хана хирпиисэ торхо хоёрой хоорондо 20—25 сантиметр забһар үлөөхэ хэрэгтэй. Хэрэггүй болоһон газуудай гараха хоолой мүн лэ зураг дээрэ харуулагдаһандал адляар хэгдэдэг.

ЗК-0,2 ба ЗК-0,5 гэжэ стандартна кормозапарнигуудай һайжаруулагдаһан котелнуудай хэр зэргэ ашагтайнь тэрэшэлэн мори үсхэбэрилгын талаар Московско зоотехническэ институдай һуралсалай-туршалгын ажахыда үйлэдбэриин туршалга гараһан байна. ЗК-0,2 гэжэ кормозапарнигай һайжаруулагдаһан котел уурал гаргаха талаараа һайжаруулагдаагүй котелдо орходоо хоёр дахин бүтээсэ ехэтэй гэжэ эдэ туршалганууд харуулаа. Һайжаруулагдаһан котел мүн тэжээл ууралтуулха талаараа ЗК-0,5 гэжэ кормозапарнигай котелһоо һуралгүй бүтээсэтэй байха юм. ЗК-0,2 гэжэ кормозапарнигай стандартна котел 100 килограммын багтаамжатай гансахан тогоотой тэжээл ууралтуулдаг байгаа һаа, энэл котелдо металлическа торхо хэхэдэ 100—100 килограммын багтаамжатай 2 тогоотой тэжээл ууралтуулжа шадаха байна.

ЗК-0,5 гэжэ кормозапарнигай котелдо мүн лэ торхо хэжэ, тэрэнэй бүтээсые дээшэлүүлжэ болохо юм. Тиимэһээ ЗК-0,2 ба ЗК-0,5 гэжэ кормозапарнигуудай котелнуудые энэ аргаар һайжаруулбал, тэрээгээр малажалай томодхогдоһон фермэдэ яһала тэжээл ууралтуулжа болохо байна. Үнеэдэй байра, тугалай ба гахайн байранууд соо амһарта угааха уһа халаахын тула иимэ котелнуудые хэрэглэжэ болохо юм.

Д. Панюков, малажалай ажал ехэтэй процессүүдые механизацилха талаар Московско областиин Раменскэ МТС-эй ахалагша механик.

Дулаагаа гээлгэ
Дулаа гээдэг талмай
Дулаа үгэдэг талмай
котёл
пеэшэн
Хэрэглэгдэһэн газуудай гараха хоолой.
Халуун газууд
Металлическа торхо
Дулаа үгэдэг талмай
Дулаа үгэдэг талмай
пеэшэн

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кормозапарнигай котел һайжаруулагдахын урда тээ ба һайжаруулагдаһанай һүүлээр.

Советскэ Союзда эльгээгдэхээр Финляндида бүтээгдэһэн ледоколые уһан дээрэ гаргаба

СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министр үгэ хэлэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, декабриин 15. (ТАСС). Мүнөөдэр Хельсинкидэ, Советскэ Союзда эльгээгдэхээр «Вяртсиля» концерндэ хамаатай Хиеталахти гэжэ верфьдэ бүтээгдэһэн ледоколые баяр ёһоной оршон байдалда уһан дээрэ гаргаба. Финляндиин премьер-министр Туомиоя, худалдаа наймаанай ба промышленностиин министр Аура, Финляндиһаа СССР-тэ байгаа посланник О. Гартц, гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгата сотруднигууд, концернын хүтэлбэрилэгшэд эндэ байлсаба.

СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабанов, СССР-эй Далайн ба мүрэнэй флодой министрын орлогшо В. М. Пташников, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын харюусалгата сотруднигууд Н. И. Чеклин ба М. К. Артемьев, СССР-һээ Финляндида байгаа посланник В. З. Лебедев, СССР-һээ Финляндида байгаа торгпред А. И. Сосунов, Советскэ Миссиин ба Торгпредствын харюусалгата сотруднигууд болон бусад хүнүүд тус баяр дээрэ тэрэшэлэн байлсаба.

Ледоколые уһан дээрэ гаргаһанай һүүлээр «Вяртсиля» концернын главна директор Вальфорс амаршалгын богонихон үгэ хэлэжэ, эндэ сугларагшадта хандаба. Советскэ Союзай захиһан томо гурбан ледоколнуудай нэгыень уһан дээрэ табилга болбол Финлянди болон Советскэ Союзай хоорондохи худалдаа наймаанда мартагдашагүй событи болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Һүүлээрнь СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабанов иигэжэ хэлэбэ:

Господин премьер-министр.

Господинууд!

Мүнөөдэр, бидэнэр советско-финскэ табанжэлэй хугасаатай худалдаа наймаанай хэлсээнтэй зохилдуулан, Советскэ Союзһаа Финляндида захиһан томо суднануудай нэгые — энэ ледоколые уһан дээрэ гаргалгада байлсажа байнабди.

Энээнтэй дашарамдуулан Хельсинкидэ ерэхые уриһан Финляндиин правительствын уряалые би баяртайгаар хүлеэн абааб, юуб гэхэдэ, энэ ушар манай оронуудай хүсэдэг, Финлянди ба СССР-эй хоорондохи экономическа холбоое хүгжөөлгэдэ туһалха гэжэ хараада абаһан байнаб. Энээнтэй дашарамдуулан манай оронуудай хоорондо товарнуудай эрьесые саашадань ехэдхэхые хараалһан, 1954 ондо товарнуудые абалсахаар һаяшаг Москвада баталагдаһан хэлсээн тушаа дурдаха шухала байна.

Табанжэлэй хугасаатай худалдаа наймаанай 3 жэлэйнь турша соо Советскэ Союзһаа Финляндида суднанууд болон түхеэрэлгэнүүдые захилга нилээд ехэ болобо. 1951 онойхидо орходоо, 1953 оной турша соо үгтэһэн суднанууд болон түхеэрэлгэнүүдэй хэмжээн 3 дахин ехэ болоо, мүн 1954 ондо СССР-тэ үгтэхэ суднанууд болон түхеэрэлгэнүүдэй хэмжээе саашадань ехэдхэхэ гэжэ хараалагдаа. Стандартна гэр барилгын финскэ промышленностиин бүтээһэн гэрнүүдые Советскэ Союз олоор абана, мүн финскэ экспортын заншалта зүйлнүүд—хюрөөдэмэл материал, баланс, саарһа, картон ба целлюлозо гэхэ мэтые нилээд ехээр худалдан абана.

Советскэ Союз финскэ товарнуудай түлөө орооһо, сахар, нефтепродуктнууд, рис, хлопок гэхэ мэтые үгэнэ. Үтэгжүүлгэ, металл, жмых, лёной тоһон, антрацит, автомашинанууд, химикадууд, элдэб будагууд гэхэ мэтые Советскэ Союзһаа тэрэшэлэн эльгээгдэнэ.

Гэбэшье, советско-финскэ худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхэ талаар арга боломжонууд дүүрэн хэрэглэгдээгүй гэжэ зааха шухала. Советскэ Союз нилээд олон тоото элдэб суднануудые: ледоколнууд, танкернууд, ашаа шэрэлгын ба заһабарилгын суднанууд, лихтёрнууд, буксирнууд, тамардаг крануудые Финляндида захижа, мүн металл үйлэдбэрилдэг промышленностиин зүйлнүүдые худалдан абалгые ехэдхэжэ шадаха юм. Финскэ экспортын гол шухала статьянууд болохо хэдэн олон бусад эд товарнуудые ехээр худалдан абаха арга бии.

Жэшээлхэдэ, 1953 онойхидо орходоо хоёр дахин ехэ саарһа бидэнэр 1954 ондо Финляндиһаа худалдан абаха байнабди.

Финскэ эд товарнуудые Советскэ Союзай худалдан абалгые ехэдхэлгэ хадаа Советскэ үйлэдбэриин эд товарнуудые Финляндиин худалдан абалгын хэмжээнтэй холбоотой байһаниинь мэдээжэ. Советскэ Союз орооһо, нефтепродуктнууд, сахар гэхэ мэтын эд товарнуудые үгэхэһөө гадна, Финляндиин худалдан абадаг тиимэ товарнуудые, тусхайлбал, хлопок, хүдөө ажахын машинануудые, руда малталгын ба харгы заһабарилгын түхеэрэлгэнүүдые, тракторнууд, станогууд болон автомобильнуудые эльгээхэ ябадал нилээд ехэдхэхээр бэлэн байна.

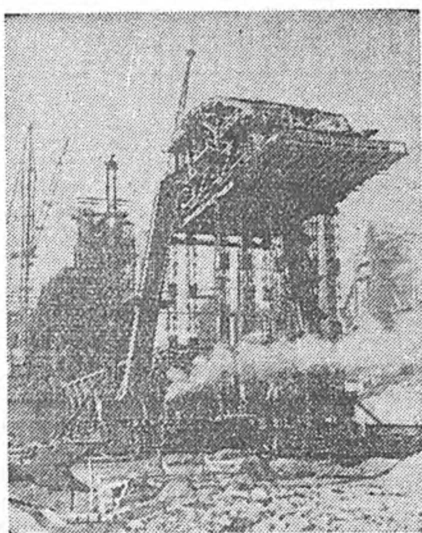
Манай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаае саашадань хүгжөөлгэ хадаа Финляндиин ба Советскэ Союзай хоорондын хүршэ ёһоной хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ ябадалда туһалхань найдамтай байна. Хани барисаанай, хани харилсаанай ба харилсан туһалалсалгын үндэһэ һуури дээрэ эдэ харилсаанууд үндэһэлэн байгуулагдана, хоёр оронууд—Советскэ Союз ба Финлянди энээниие шухала удхашанартай гэжэ тоолонобди. Эб найрамдал ба уласхоорондын хани харилсаае бэхижүүлхэ гэжэ эрмэлзэдэг манай оронуудай хоорондохи хүршэ ёһоной хани харилсаае саашадань хүгжөөлгын үндэһэ һуури болоһон советско-финскэ энэ хэлсээнэй бүхы удхашанарыень тэмдэглэхын тулада, би энэ ушарые хэрэглэнэб.

Советско-финскэ табанжэлэй худалдаа наймаанай хэлсээнэй хүсэн хоёр жэл болоод дүүрэхэ байһаниинь мэдээжэ. Бидэнэр худалдаа наймаанай удаан болзортой шэнэ хэлсээ баталха ёһотойбди. Иимэ хэлсээ баталалгые хэжэ эхилхэ гэһэн Финляндиин правительствын дурадхалые Советскэ правительство хүлеэн абаа.

Энэ хэлсээн тушаа һаяар эхилэгдэхэ хөөрэлдөөнүүд амжалтатайгаар үнгэргэгдэхэ бээ гэжэ би найданаб. Энэ хэлсээн хадаа хоёр оронуудай хоорондо худалдаа наймаа саашадань ехэдхэлгые хоёр оронуудта ашаг туһатайгаар ба удаан болзор соо хангаха, финляндска промышленностиин бүхы гол һалбаринуудай, тэрэ тоодо, судна барилгын ба металл үйлэдбэрилгын промышленностиин саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ зохид һайн условии байгуулха, мүн продукциие эртээнһээ найдамтайгаар газаашань худалдаха арга боломжо Финляндида олгохо байна. Мүнөөнэй условинуудта продукциие хангалтатайгаар худалдалга ороной экономикодо, үйлэдбэридэ хүдэлмэрилдэг хүнүүдтэ онсо удхашанартай юм.

Гэбэшье, манай оронуудай хоорондохи ашаг туһада экономическа харилсаануудай хүгжэлтэ хадаа энээндэ хоёр талаһаа хэр зэргээр эрмэлзэһэн ябадалһаа дулдыдаха юм.

Бидэнэрые, советскэ түлөөлэгшэдые, энэ баяр ёһололдо айлшаар ерэхые уриһан Финляндиин правительствода баясхалан хүргэнэб, мүн манай оронуудай хоорондо хүршэ ёһоной харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэ Советскэ Союз Финляндиин арадые хэзээдэшье дэмжэхэ байха гэжэ би өөрынгөө зүгһөө хэлэхые хүсэнэб.

Кунчицада Клемент Готвальдын нэрэмжэтэ металлургическа комбинат Чехословацка Республикада амжалтатайгаар баригдажа байна. Руда тээхын ба буулгахын тулада хүсэ ехэтэй кран доменно цехын дэргэдэ хабсаруулагдажа байна. Европодо эгээн ехэ крануудай нэгэниинь болохо энэ шэнэ кран 1954 ондо хүдэлмэрилжэ эхилхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай хабсаруулагдажа байгаа кран харагдана.

Чехословацка телеграфна агентствын фото.

Вьетнамдахи байдал тушаа

ПАРИЖ, декабриин 14. (ТАСС). Газетэнүүд Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Минэй хэһэн мэдүүлгэ тухай мэдээсэл толилбо. Вьетнамай Демократическа Республикын правительство хадаа хэрбээ вьетнамска асуудалые эбэй ёһоор французска правительствын шиидхэхые хүсөө һаань, эблэрэлгэ тухай хэлсээ хэхээр бэлэн байна гэжэ мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ.

Энэ мэдүүлгые шэнжэлхэ зуураа, «Пари-Пресс — Энтрансижан» газетэ иигэжэ заана: энэ мэдүүлгэ «Экспрессен» гэжэ шведскэ газетэдэ Хо Ши Минэй хэһэн мэдүүлгые «батадхана» Москватай хэлсээ хэхэеэ баруун гүрэнүүдэй бэлэдхэжэ байһан энэ үедэ ехэ удхашанартай байна».

Хо Ши Минэй мэдүүлгэтэй дашарамдуулан, баодаевска Вьетнамда тохёолдоһон дотоодын имагта хүндэ бэрхэ байдал тухай хэблэл бэшэжэ үргэлжэлһөөр.

«Франс-Суар» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Илангаяа хэлсээнүүд тухай асуудалаар зурилдөөнүүд гарана. Премьер-Министр Нгуен Ван Тамда орходоо, Бао Дай энэ асуудалаар тодорхой хараа бодолтой байгаагүй. Тэрэ хадаа иимэ бодолтой байха ябадалһаа хододоо зайсана...»

Франциин эб найрамдалай тала баригшадай национальна конференци

ПАРИЖ, декабриин 14. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай национальна конференци декабриин 12 ба 13-да Парижда болобо. Тус ороной заха хизаар бүриһөө ерэһэн 500 делегадууд конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

Франциин аюулгүй байдал хангахын түлөө, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө тэмсэлэй асуудалнууд, эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлмэриие эмхидхэхэ арганууд тухай, мүн боннско ба парижска сэрэгэй договорнуудые ратификацилгада эсэргүү, Индо-Хитадта дай зогсоохын түлөө кампаниие тус орон дотор үргэн далайсатайгаар ябуулха арганууд тухай асуудалнууд энэ конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Конференцидэ хабаадагшад Национальна суглаанай депутадуудта ба республикын соведэй гэшүүдтэ хандаһан хандалгые, эб найрамдал хамгаалха вьетнамска комитедтэ эльгээхэ бэшэгые, юрэнхы бүхы асуудалнууд тушаа резолюциие нэгэн һаналаар баталан абаһан байна.

Парламентын гэшүүдтэ хандаһан хандалга соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Бидэнэр манай гадаадын политикые һэргээхэ, өөрынгөө эрхэнүүдэй хэмжээгээр, Франциие һэргээн байгуулха, өөрынгөө шиидхэбэринүүдые өөрөө абаха агууехэ гүрэнэй үүргэ дүүргэдэг байхаар тэрэниие һэргээн байгуулха гэжэ эрид шангаар таанадые гуйнабди.

Боннско ба парижска договорнуудые ратифицировалхэ ябадалһаа шууд арсахыетнай французска арад хүлеэнэ. Тэрэ хадаа дура хүсэлыень хүндэлхэ эрилтэ табина».

Юрэнхы асуудалнууд тушаа дүрбэн гүрэнэй зүблөө зарлалга һайшаагдана, «Французска правительство Вьетнамай Демократическа республикын правительствотай хэлсээ хэхэ бодолһоо саашадаа олониитын ба парламентын урда тээ арсажа шадахагүй юм» гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Германо-советскэ хани барисаанай һарын дүнгүүд тушаа

БЕРЛИН, декабриин 15. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, германо-советскэ хани барисаанай обществын центральна правлени германо-советскэ хани барисаанай һарые үнгэргэхэ талаар комитедэй түгэсхэлэй заседани тухай коммюнике толилбо.

ГДР-эй премьер-министрын орлогшо Отто Нушке гэгшын түрүүлэлгэ доро үнгэрһэн энэ заседани дээрэ германо-советскэ хани барисаанай обществын түрүүлэгшэ, Ехэ Берлинэй обер-бургомистр Фридрих Эберт, ГДР-эй арадай палатын түрүүлэгшэ Иоганнес Дикман, газар нютагуудай палатын түрүүлэгшэ Р. Лобеданц ба бусад хүнүүд байлсаба.

Мэдээсэл хэхэ зууреа, германо-советскэ хани барисаанай обществын генеральна секретарь Г. Грюнбэрг хадаа дүүрэһэн энэ һара германо-советскэ хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ ба гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ ехэ нэмэри болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Вьетнамда эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй недели Францида үнгэргэгдэжэ байна

ПАРИЖ, декабриин 14. (ТАСС). Вьетнамда эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй недели мүнөөдэр Францида эхилээ.

«Юманите» газетэ ажалай бүгэдэниитын конфедерациин генеральна секретарь Ален Ле Леапын мэдүүлгые толилбо. Вьетнамда эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй неделиие үнгэргэлгын программа хадаа Индо-Хитадта дай зогсоохо гэһэн эрилтэтэй бэшэгүүдтэ хүнүүдэй гар табюулхые хараална гэжэ Ален Леап тэмдэглэнэ. Тэрэ хадаа эблэрэлгэ тухай хэлсээ Францитай хэхээр бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлһэн президент Хо Ши Минэй мэдүүлгэдэ дары харюу үгэхыень французска правительствые уряална.

Паньмыньчжоньдохи хэлсээнүүдтэ хабаадагша корейско-хитадай делегациин коммюнике

ПЕКИН, декабриин 15. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент политическэ конференци тушаа хэлсээ хэжэ байгаа Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын ба Хитадай Арадай Республикын делегациин коммюнике Кэсонһоо дамжуулба.

Декабриин 14-дэ корейско-хитадай талын түлөөлэгшэд Ки Сук Бок, Хуан Хуа гэгшэд Паньмыньчжоньдохи заседанида декабриин 15-най юрын саг соо ерэхэ гэжэ нүгөө талада дурадхаад, американска талын түлөөлэгшэ Артур Диндэ бэшэг эльгээбэ. Хэлсээнүүдые американска талын дура зоргоороо таһалдуулһан тушаа декабриин 14-дэ Ки Сук Бок, Хуан Хуа гэгшэдэй хэһэн хамтын мэдүүлгэ тус бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Корейско-хитадай талын түлөөлэгшэдтэ декабриин 15-да үгэһэн харюу соогоо американска талын түлөөлэгшэ Артур Дин өөрынгөө удхагүй эрилтэ баадхажа үргэлжэлөөд, Паньмыньчжоньдохи заседанида ерэхэеэ арсаба. Корейско-хитадай талын түлөөлэгшэд хадаа талануудай хоорондохи хэлсээ эбдэхые шиидэһэнээ Холбоото Штадуудай правительство бүхы дэлхэйдэ үшөө дахин тодорхойгоор харуулаа гэжэ тоолоно. Американска правительство политическэ конференци зарлалгые таһалдуулһанай түлөө харюусалгаһаа зайсажа шадахагүй юм гэжэ мэдүүлнэ.

Ирандахи байдал тушаа

Депутат Маки хадаа Захедиин правительствын дотоодын политикые буруушаана

ТЕГЕРАН, декабриин 15. (ТАСС). «Шахед» гэжэ иранска газетэ депутат Макиин Меджлистэ ба генеральна прокурорто зорюулһан бэшэг толилбо. Энэ бэшэг соогоо. Маки хадаа декабриин 7-до Тегеранска университедтэ болоһон шуһата событинуудай түлөө харюусалгые генерал Захедиин правительствода даалгана, мүн «хуулида эсэргүү бусад ябуулгануудые» хэбэ гэжэ правительствые гэмнэнэ.

Декабриин 7-до болоһон событинуудай эсэстэ студент алагдаа, олон студентнэр шархатаа, мүн арадай партида хамаатай байһан тегеранска һургуулинуудай бүлэг студентнүүд ба һурагшад Харг аралда, Урда Иранай бусад газарнуудта сүлөөлэгдэһэн байна. Эдэ газарнуудынь климатическа угаа хүндэ байдалтай юм.

Правительствын ябуулганууд конституцида нэмэлтэ болгогдоһон зүйлэй 9-дэхи статьяда зүришэнэ гэжэ Маки заана. Ямаршье хуули гэм хээгүй хүнүүдые (тэдэнэй тоонь 4.000 хүн болоно) Харг аралда сүлэхэ гү, али Фалак Оль-Афлак гэжэ хэрэмдэ тэдэниие хааха эрхэ үгэнэгүй гэжэ Маки мэдүүлбэ.

Сэрэгэй байдал тухай нэмэлтэ болгоһон 12-дохи, 14-дэхи, 18-дахи статьянууд, мүн сэрэгэй байдал тухай хуулиин табадахи статья хадаа саг уларилай байдалай муу газарнуудта шажанай ажал-ябуулагшадые, студентнүүдые, наймаашадые, ремесленнигүүдые, хүдэлмэришэдые арестовалаад сүлэхэ, мүн эдир һурагшадые хулгайлагшадтай, бандидуудтай хамта түрмэдэ һуулгаха эрхэ хэндэшье үгөөгүй.

Маки хадаа «олониитын һанал бодолые мэдүүлжэ байһан» тегеранска хэдэн олон газетэнүүдэй хаагдаһан ябадалые буруушаана.

Конституцида хэгдэһэн нэмэлтын 20-дохи статьягай үндэһөөр, газетэнүүд ба журналнууд гансахан сүүдэй шиидхэбэреэр хаагдажа болохо юм гэжэ Маки заана.

Баруун гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэй Аденауэрэй хэһэн хэлсээн

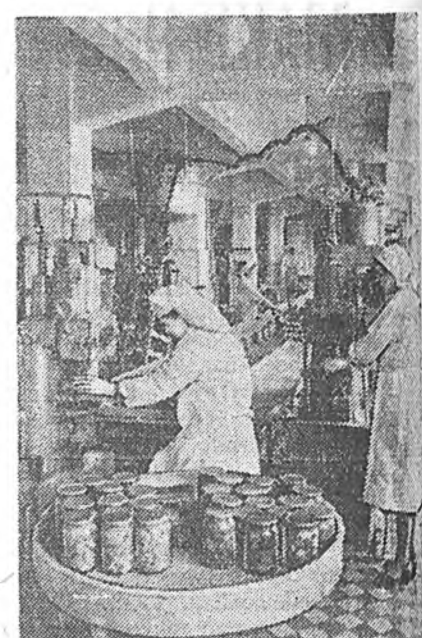
ПАРИЖ, декабриин 14. (ТАСС). Парижда һүүлэй үдэрнүүдтэ боннско канцлер Аденауэрэй ба Франциин, Англиин, США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй (Хойто-атлантическа союзай соведэй мүнөөдэр нээгдэһэн сессидэ хабаадахын тула Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Иден ба США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес гэгшэд Парижда ерэбэ) хоорондо Парижда болоһон хэлсээнүүдтэ парижска хэблэл ехэ анхарал хандуулна.

Аденауэртэй хөөрэлдэхэдөө, Даллес хадаа Бермудска аралнууд дээрэ болоһон зүблөөнэй дүнгүүдтэй тэрэниие танилсуулба, 4 гүрэнэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн тухай асуудалда хамаараа гэжэ «Фигаро» газетэ мэдээсэнэ.

США-гэй гүрэнэй секретарь «европейскэ арми» тухай договорые ратификацилха ябадал түргэдхэхыень Франциһаа түйлаха гэжэ парижска газетэнүүдэй шэнжэлэл харуулна.

Ланьель президентын тушаалда өөрынгөө кандидатура табиба

ПАРИЖ, декабриин 15. (ТАСС). Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Жозеф Ланьель декабриин 17-до болохо президентскэ һунгалта дээрэ өөрынгөө кандидатура табиха гэжэ шиидэбэ.

А. И. Микоянай нэрэмжэтэ Московско эдеэ хоолой комбинат ССР Союзай эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын системэдэ түрүү предприятинуудай нэгэниинь гээшэ. Тус предприяти 150 янзын зүйлнүүдые бүтээн гаргана. Тус коллектив 11 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: консервнэ зүйлнүүдэй ба маринадуудай цех соо.

ТАСС-эй фотохронико.

Улан-Удын педучилищида

КРУЖОГУУД ХҮДЭЛМЭРИЛНЭ

Улан-Удын педучилищида түүхын, географическа, драматическа (ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ), шатарай болон бусад кружогууд хүдэлмэрилнэ. Түүхын кружок «Залуу түүхэшэн» гэжэ ханын газетэ һаяхан гаргаа. Драматическа кружогойхид «сабшалан дээрэ» гэһэн нэгэ акттай пьесэ бэлэдхэжэ байна. Удаань Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэжэ драма бэлэдхэгдэхэ юм.

КОЛХОЗДО ГАРАЖА КОНЦЕРТ ТАБИБА

Бурят-монгол отделениин 4-дэхи курсын студентнэр СССР-эй Конституциин һайндэртэ Иволгын аймагай «Коминтерн» колхоздо гаража, колхознигуудта концерт харуулаа. Концертын программа соо советскэ болон Бурят-Монголой композиторнуудай дуунууд гүйсэдхэгдөө, бурят-монгол поэдүүдэй шүлэгүүд уншагдаа.

Колхознигууд студентнэрые халуунаар угтажа, концерт харуулһанайнь түлөө тэдэнэртэ баясхалан хүргэбэ.

САНЫН КРОСС БОЛОБО

Педучилищиин дэргэдэхи ДОСААФ-эй комитет һаяхан санын кросс үнгэргөө. Кроссто хамта 100 гаран хүнүүд хабаадалсаһан байна. Хүбүүдэй суглуулагдамал командаһаа гурбадахи курсын студент П. Санжиев, басагадай командаһаа 2-дохи курсын студентка Лумбунова гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлээ. Түрүү һууринуудые эзэлэгшэдтэ дирекциин зүгһөө баясхалан хүргэгдэбэ.

Н. НОСОВОЙ НОМЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ БОЛОБО

Бурят-монгол отделениин 4-дэхи курсын студентнэр педагогикын багшын хабаадалгатайгаар «Витя Малеев һургуулидаа ба гэртээ» гэжэ Н. Носовой повестиие зүбшэн хэлсэбэ. Повестиие зүбшэн хэлсэлгэдэ студентнэр болон багшанар эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Ц. Дондокова.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

МҮНӨӨДЭР КИНОТЕАТРНУУДТА

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Белеет парус одинокий» (11 ч. 30 м. ба 13 ч. 15 м.), «Васса Железнова» (15, 17 ч. 15 м., 19 ч. 30 м. ба 21 ч. 45 м.), программаһаа гадуур «Тарапунька и Штепсель под облаками».

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Застава в горах» (12, 14, 16, 18, 20 ба 22 ч.), программаһаа гадуур «Тарапунька и Штепсель под облаками».

«ХРОНИКА» кинотеатрта — «Звезд... (11, 13, 14 ч. 45 м., 16 ч. 30 м., 18 ч. 15 м. ба 20 ч. 15 м.), «Капитан армии свободы» (22 ч. 15 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00704.

Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.